

NOVO MESTO, 27. MARCA 1953

STEV. 12. LETO IV.
 TEDNIK ZA POLITIČNA, GOSPODARSKA
 IN KULTURNA VPRAŠANJA
 Lastniki in uredniki: Okrajni odbori OF Črnomelj,
 Kočevje in Novo mesto — Izbava vsak petek — Odgo-
 vorni urednik Tone Gotnik — Uredništvo in uprava:
 Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25 — Poštni
 predal 53 — Telefon uredništva in uprave 127 — Tekoči
 račun pri Narodni banki v Novem mestu: 616-T-181 —
 Letna naročnina 400 din polletna 200 din, četrtletna
 100 din — Tisk: tiskarna „Ljudske pravice“ v Ljubljani

Dolenjski list

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE DOLENJSKIH ORBAJEV

KREPKO PO ZAČRTANI POTI

Ne samo po imenu — tudi po svojem delu postajajo zadruga zares kmetijske — Carstvu poslovodij so odbile urice komandiranja — Lep napredek združnih odsekov

Občni zbori splošnih kmetijskih zadrug so v preteklih tednih pokazali lep napredek in viden razvoj združništva v novomeškem okraju. Napredek ni le v tem, da so skoraj vse zadruga zaključile lansko poslovno leto v večji oz. manjši dobički (ki znašajo po dosedanjih poročilih nad 60 milijonov dinarjev!), ampak predvsem v precej večjem zanimanju kmetov za delo in načrte svojih zadrug. Ne samo po imenu, temveč po vsebini in obsegu dela svojih odsekov postajajo naše kmetijske zadruga v resnici kmetijske.

Nov gospodarski sistem proste ponudbe in povpraševanja je vnesel bistvene spremembe v delo kmetijskih zadrug. Zadržniki čedalje bolj vedo, da je v njihovih rokah gospodarski razvoj domačega kraja. Nič ni zato čudnega, da je bila udeležba na občnih zbilih velika kot v prejšnjih letih in razpravljanje precej živahnejše kot ob polletnih občnih zbilih. Povprečno se je vsakega zboru udeležilo v okraju po 125 članov zadrug, kmetov, gospodinj in odrasle mladine. Najboljša udeležba je bila v Dohrnici; zboru kmetijske zadruga se je udeležilo blizu 300 ljudi, ki so živahno razpravljali o delu zadruga in razdelitvi ustvarjenega dobička. Odločili so se predvsem za podporo živinorej in sadjarstvu, ki bosta kraju prinašala v bodoče največ koristi. Na delavnik je n. pr. v Velikem Gabru velika večina združnikov vztrajala na občnem zboru od 9. do 16. ure popoldne. S Primskega so manjkali na občnem zboru zadruga le štirje kmetje, 52 pa jih je prišlo. Dober občni zbor so imeli v Birčni vasi, kjer so temeljito pretresli predlog o novem upravnom odboru zadruga. Na vodilna mesta so izbrali poštene združnike, dobre kmete in zavedne državljanke, ki so za napredek.

Precej znakov prepričljivo govori o tem, da kmetje-člani zadrug niso več

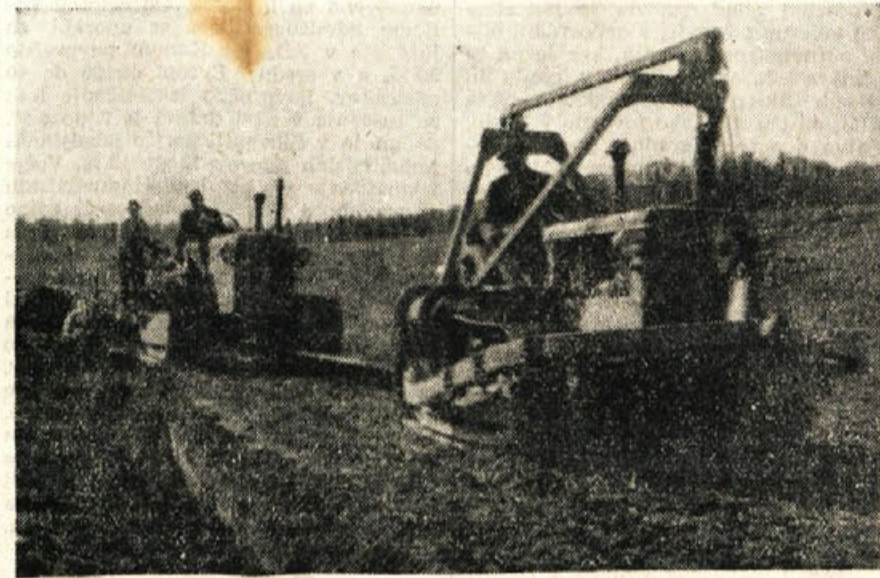
brezbržni za delo upravnih odborov. V Brunčah, kjer se predsednik zadruga sploh ni pripravil na občni zbor in je v petih stvkih hotel povedati poročilo o enoletnem poslovanju zadruga ter njenih odsekov, so kmetje glasno in odločno povedali, da s takim »poročanjem« niso zadovoljni in da tudi takih »predsednikov« v zadrugi več ne potrebujejo. Izvolili so novo vodstvo. — V Smarjetih, kjer so občni zbor sklicali dvakrat, je 80 kmetov živahno razpravljalo v življenju in delu domače zadruga. Le-ta je bila doslej slaba, vodstvo pa ni imelo pravih odnosov do članstva. Kmetje so odločili, da zadrugo podprejo: izvoliti pa moramo boljše vodstvo, dvigniti deleže in vsi se moramo brigati za njeno delo« so sklenili. V novi upravni odbor so med ostalimi izvolili tudi večjega kmeta Vidriha. Ta pa se je ob glasovanju za najete kredite za boljše poslovanje zadruga uprl, češ, kaj bi podpirali osebne. Na licu mesta so ga združniki razrešili članstva v upravnom odboru. Če bodo delali tako odločno v prid združnega razvoja, bo stanje tudi v Smarjetih prav gotovo kmalu drugače kot je bilo doslej.

V St. Lovrencu, Sentrupertu in drugje je prišlo na očne zore kmetijskih zadrug precej nečlanov, ki so se oglašali k besedi in predlagali to in ono. V St. Lovrencu so celo glasovali pri volitvah in je bil prvi občni zbor prav zato razveljaven. V Sentrupertu pa so pri volitvah povabili člane zadruga najprej in samo ti so odločili o svojem vodstvu. Zanimivo pa je, da se je na zadrugo ob njenem letnem obratunu spomnil marsiško, ki je dozdaj sploh ni poznal. Pokazalo se je, da bo treba v mnogih krajih razširiti članstvo v združah.

Uslužbeni kmetijski zadrug, predvsem pa poslovodje, so imeli v zadnjih letih odločujočo besedo v vodstvu zadruga. Ne predsednik in ne tajnik marsičke nista pomenila nič — vse pa je bil poslovodja. Letošnji občni zbori so pokazali, da se je čut odgovornosti kmetov-združnikov občutno dvignil tudi na tem področju. Kmetje so pokazali v razpravljanju, da čutijo s svojimi združniki, da so njihova last, da so sami odgovorni za najemanje kreditov, uspešno poslovanje odsekov itd. Se se pojavljajo težnje spekulativne, da bi pri poslovanju zadrug vlekli svoje profite, budnost združnega članstva pa take spekulacije čedalje bolj onemogočuje. Nekdaj neomajno carstvo poslovodij, pred katerim je stal kmetič s klobukom v roki, se je vendarle po-

drilo. Ljudje so spoznali, da demokracija tudi v zadrugi ni prazna beseda, celo več — da brez nje ne more biti uspeha in napredka.

Razveseljiv je razmah živinorejskih in tudi drugih odsekov pri KZ. Sprejemanje živine v rodovnike, uvajanje mlečne kontrole, skrb za plemensko pasemsko živino itd., vse to govori o napredku. Iz dolenske zaostalosti se brez skupnega sodelovanja in združne pomoči ne bomo nikdar izkopal. Čedalje bolj postaja ta preprosta resnica razumljiva širokim množicam za-



80 in 90 cm globoke brazde je v minulem tednu zarezal plug-velikan v celino, ki jo rlogajo združniki na Trški gori. Plug vlečeta dva traktorja

družnikov, ki se na uspehih najboljših zadrug prepričujejo, da posameznik samo s svojimi skromnimi sredstvi ne bo zmogel obnove v vinogradništvu, sadjarstvu, živinoreji itd.

Razširjen delokrog odsekov je bil lani tudi vir lepih dobičkov. Značilno za zadruga, ki so pretežno trgovskega značaja (kot n. pr. Novo mesto, Straža, Toplice itd.), je dejstvo, da so dobiček vložili v obratna sredstva. Nasprotno pa so druge zadruga vložile večino dobičkov v poslovanje odsekov, nabavo umetnih gnojil za člane, podpore za elektrifikacijo (za katero so namenile vse KZ v okraju 4 milijone in 400 tisoč dinarjev) in podobno.

Za razliko od prejšnjih let, ko smo morali v številnih združah govoriti le o izgubi in nezanimanju članov za delo zadruga, pa so letošnji občni zbori pokazali, da so stopyli združniki na pok, ki vodi do gospodarskih uspehov in napredka naših krajev. Po tej poti pa je treba krepko stopati naprej. Dosedajni uspehi nam jamčijo, da je edino pravila, odvisna pa je od volje in pomoči vseh članov naših splošnih kmetijskih zadrug.

Vremenska napoved

za čas od 27. marca do 5. aprila
 Padavine okrog 28. in 31. marca ter 4. aprila. V ostalem lepo pomladansko vreme.

Uspel sestanek dopisnikov v Kočevju

Na nedavni sestanek dopisnikov je okrajni komite ZKS v Kočevju povabil na razgovor sodelavce vseh časopisov kočevskega okraja. Poleg članov okrajnega komiteja se je razgovora udeležilo iz 38 priložnostnih in stalnih dopisnikov iz vseh panog gospodarstva, prosvete in članov množičnih organizacij. Ker je vsebinsko posveta in nakazana problematika važna ne samo za navzoče dopisnike, pač pa tudi za ostale dopisnike kočevskega in ostalih okrajev, navajamo nekaj najvažnejših vprašanj, ki naj služijo vsem dopisnikom kot navodilo ali napotilo pri dopisovanju.

Na splošno velja, da je treba pisati bolj konkretno, bolj kritično in z globljim vsestransko obdelavo stvari, vendar pa kratko in jedrnat. Pri vsaki tvarini je treba obdelati dobre in slabe strani in nakazati bodoči razvoj. Dopisnik mora opisovati življenje takšno, kakršno je. Pri nas na Dolenjskem je še mnogo neoddelanega in neobdelanega zgodovinskega gradiva iz časa NOV. Vse resnične dogodke je treba zapisati in objaviti, da se ohranijo našim potomcem. Zlasti velja to za partizansko Kočevsko, na primer: konferenca aktivistov na Pugledu v aprilu 1943, napad na Kočevje, razoroževanje Italijanov pri Kočevju, partizanske bolnišnice na Kočevskem, tehnika (partizanska tiskarna Triglav na Snežniku, ki je imela lastno elektrarno), bombardiranje Sodražice, požiganje kočevskih vasi, volitve prvih narodnoosvobodilnih odborov, Zbor odposlancev slovenskega naroda v Kočevju, sodni proces proti izdajalcem, uničenje Grčaric in Turjaka, kurirske stanice, Zbor okrožnih aktivistov v Čabru itd. Pisati je treba več o naših starih aktivistih in borcih ter njihovih družinah. Primerov, kot je t. v. Krizman v vasi Tržič, ki so mu okupatorji in domači izdajalci ubili ženo in pet otrok, njegovi drugi ženi pa

moža in dva otroka in imata sedaj v svojem domu 9 spomenic, takih primerov je na Kočevskem in po vsej Dolenjski še veliko. Te ljudi je treba obiskati in pisati o njih.

V razgovoru so sami dopisniki nakazali še vrsto problemov, ki so premalo ali nič obdelani v časopisu. To so n. pr. gospodarska vprašanja. Kako živimo in delajo posamezni delovni kolektivi, kako se trudijo za razvoj podjetja (ali pa se trudijo samo za dosego plačnega fonda in razdelitev dobička?), in glede na bodoči razvoj celotnega gospodarstva in potrebe družbe, kot je to že več primerov in pod. Do danes se v glavnem še nihče izmed kočevskih dopisnikov ni dotaknil n. pr. razvoja rudnika in vloge proletariata tega rudnika pred, med vojno in po vojni in pogledov na nadaljnji obstoj tega rudnika. Nihče se ni dotaknil problema, da imamo na primer krave na državnem posestvu mnogo boljše »stanovajske« pogoje kot delavci, ki delajo na posestvu. Mnogo premalo obdelujejo dopisniki razna komunalna vprašanja, gradnjov potov in cest, modernizacijo in razširitev industrijskih in obrtnih obratov, agrarno reformo, elektrifikacijo vasi, obnovo itd. Nakazovanje gospodarskega razvoja posameznega okraja v okviru skupnosti je važna naloga dopisnikov. Borba proti kriminalu in pljačevanju, borba za pravilno vzgojo mladine, za ljudsko prosveto in boljše higijenske pogoje, vse to je obširno področje za dopisnike.

Premalo je bilo do sedaj pisanja o kmetijstvu, o uspehih in neuspehih v kmetijskih združah. Na državnih posestvih so bili že doseženi lepi uspehi, toda o teh niso dovolj seznanjeni kmetovalci. Mlečnost krav na državnih posestvih v Kočevju se je že dvignila za 500 litrov nad povprečje v Sloveniji. Kakšne koristi imajo kmetovalci od

TOVARIŠICA VIDA TOMŠIČ je predavala na novomeški Ljudski univerzi

V sredo, 18. marca zvečer, je doživela novomeška Ljudska univerza svoj doslej največji obisk poslušalcev: 600 Novomeščanov in dijakov srednjih šol je napolnilo dvorano Doma ljudske prosvete do zadnjega kotička. Obisk tovarišice Vide Tomšič, org. sekretarja CK ZKS in ljudskega poslanca novomeškega okraja, smo pozdravili z razumljivim veseljem in iskreno pozornostjo, ki jo uživa tovarišica Vida na Dolenjskem.

»Vtisi s potovanja po Indiji«, s katerimi nas je seznanila predavateljica, ki je bila kot članica jugoslovanske delegacije Dobre volje lani v decembru

v Indiji, so nam približali številne socialne, gospodarske, kulturne in ostale probleme države, ki vlaga vse napore v osvoboditev iz stoletne zaostalosti. Za vseskozi zanimivo pripovedovanje smo se tovarišici Vidi Tomšič zahvalili s prisrčnim, dolgočasnim aplavzom in željo, da bi jo lahko v naši sredini spet kmalu pozdravili!

Posnemanja vreden sklep novomeških ribičev

Ribarska zadruga v Novem mestu ja na svojem občnem zboru 8. marca sprejela sklep, da se zadruga likvidira

Na predlog tovarišev Jernejčiča in Zmavca je bil sprejet sklep, da zadruga iz svoje preostale imovine podari 10.000 dinarjev za spomenik padlim borcem v Novem mestu in 10.000 dinarjev za spomenik žrtvam fašističnega terorja na Rabu.

Dosedanjemu blagajniku Jerančiču in tajniku Zbačniku je skupščina priznala za njun trud po 4000 dinarjev nagrade. Od tega sta darovala vsak po 2000 dinarjev za spomenik padlih borcev v Novem mestu. —

Ustanovni občni zbor Društva prijateljev Bele krajine bo 2. aprila v Ljubljani

V četrtek, 2. aprila 1953, bo zvečer ob 20. uri v Domu sindikatov v Ljubljani, Miklošičeva cesta, ustanovni občni zbor novega Društva prijateljev Bele krajine. Vsi, ki vam je pri srcu napredek Bele krajine, udeležite se tega zbora in obvestite o tem tudi svoje znanke in prijatelje.

Šola na Vinomeru ima lepe uspehe

Na pobudo AFZ in ob podpori okrajnega ljudskega odbora Črnomelj je bila leta 1951 ustanovljena v Vinomeru 6-mesečna kmetijsko gospodinjstva šola. Navzlic majhnim izkušnjam in raznim težavam je dosegla že v prvem letu lepe uspehe, pokazalo pa se je, da je šest mesecev pouka premalo. Zato je bila lani učna doba podaljšana na eno leto. Enoletna šola se je začela jeseni z 20 učenkami. Dekleta so že ob koncu polletja pokazala pravo lepe uspehe, saj ima samo ena iz enega predmeta slabšo oceno.

Najboljša učenka je sekretarka vaškega aktiva iz Slamne vasi Stanka Slane, pa tudi Slavka Sercer iz Kočevja, ki je najmlajša v šoli, se zelo pridno uči. Sicer pa so vse pridne ter so upravnica in strokovne učiteljice z njimi nad vse zadovoljne. Pouk je zelo obširen in zajema vse, kar mora znati dobra gospodinja, upravnica kuhinje ali vzgojiteljica. Dekleta so razdeljena

na tri skupine, tako da se izmenoma uče vsega od kuhe in pripravljanja jedil, serviranja, urejanja stanovanja, krpanja, likanja in ročnih del do naprednega obdelovanja zemlje, urejanja vrta in gojitve malih živali.

Za lastno kuhinjo potrebuje šola kosček zemlje, kjer bi dekleta same pridelale potrebno zelenjavo. Dosedaj so jo morale kupovati pri državnem posestvu v Vinomeru. Upamo, da bi se dalo z medsebojnim dogovorom doseči, da bi posestvo kosček zemlje, ki jo v Vinomeru ne manjka, odstopilo šoli.
R. F.

OBVESTILO

Današnji številki prilagamo polnoiznane za vse tiste naročnike, ki še niso poravnali naročnine za prvo ali drugo tromesečje leta 1953. Lanskim zaostankarjem smo poslali opomin pretekli teden. Vse naročnike, ki so v zaostanku z naročnino, prosimo za takojšnje nakazilo. Brezplačno nezgodno zavarovanje velja za naše naročnike le, ako je naročnina poravnana vsaj do 15. v mesecu.
Urava Dolenjskega lista

Gozdarsko avtopodjetje v Kočevju prevzelo patronat nad osnovno šolo

Delavski svet Gozdarskega avtopodjetja v Kočevju je na svoji zadnji seji sklenil, da prevzame pod svoj patronat osnovno šolo v partizanskem kraju Banja Loki. Tu so belogardiisti in Nemci požgali osnovno šolo v decembru 1944. letu. Letos bodo domačini začeli graditi novo šolo, pri čemer bodo imeli vsi pomoč delovnega kolektiva GAP v Kočevju, ki naj bi dobil posameznice tudi pri drugih podjetjih in delovnih kolektivih.

GLAVNI ODBOR POČITNIŠKE ZVEZE SLOVENIJE

apelira

na vse družbene organe, družbena podjetja in organizacije, obrtnike in samostojne poklice, da podprjo mladinsko vzgojno organizacijo Počitniško zvezo Jugoslavije tako, da pristopijo kot podporni člani in plačajo prostovoljni prispevek.

Glavni odbor Počitniške zveze Slovenije bo preko svojih družin in okrajnih odborov razposlal omenjenim vabila za pristop, v katerih bo podrobneje označen pomen, značaj in cilji te organizacije.

Prepričani smo, da se bodo družbena podjetja, družbene organizacije itd. zavedale velikega pomena naše mladinske vzgojne organizacije in da predloženih vabil ne bodo odklonile.
GLAVNI ODBOR
POČITNIŠKE ZVEZE SLOVENIJE

LESNO BOGASTVO

NAJ POMAGA DOLENISKI IZ ZAOSTALOSTI

(Nadaljevanje)

Iz tega razloga je treba zadevo rešiti tako, da se ves trd les koncentrira na eni točki, kjer naj stojijo naprave za predelavo trdega lesa. Tak obrat bi moral stati, kot je bilo utemeljeno v prejšnjih izvajanjih, v bližini Novega mesta. Obenem pa je treba postaviti obrat za predelavo mehkega lesa, ki bi prav tako iz prej navedenih razlogov stal nekje med Kočevjem in Ribnico. Tak obrat v kočevskem okraju bi se lahko razvil v smotrno predelovalno industrijo končnih proizvodov, kot so zaboji, gradbeno pohištvo, sobno pohištvo, razni deli za gradnje in podobno. Obrat pa mora imeti tudi naprave za izkoriščanje odpadkov jelovine, ki znašajo na žagah 35%, v predelovalni industriji pa 30%. S koncentracijo vse lesne mase iglavcev na sodobno opremljen obrat bi dobili dovolj sirovine, ki jo tak obrat potrebuje za polno obratovanje in pravilno izkoriščanje lesa. Nasprotno pa ima obrat v Novem mestu vse pogoje, da organizira predelavo trdega lesa s kombinacijo kemične in mehanične industrije. Predlagana delitev obratov na iglavce in listavce reši sistem proizvodnje, ki bi bila v mešanem obratu težja. Ob smotri izbiri vseh lesnih sirovin bi oba obrata povečala današnji narodni dohodek dolenjskega bazena v lesnem gospodarstvu najmanj za petkrat in to ob manjših stroških, toda z boljšo izrabo lesa in popolno predelavo v končne proizvode.

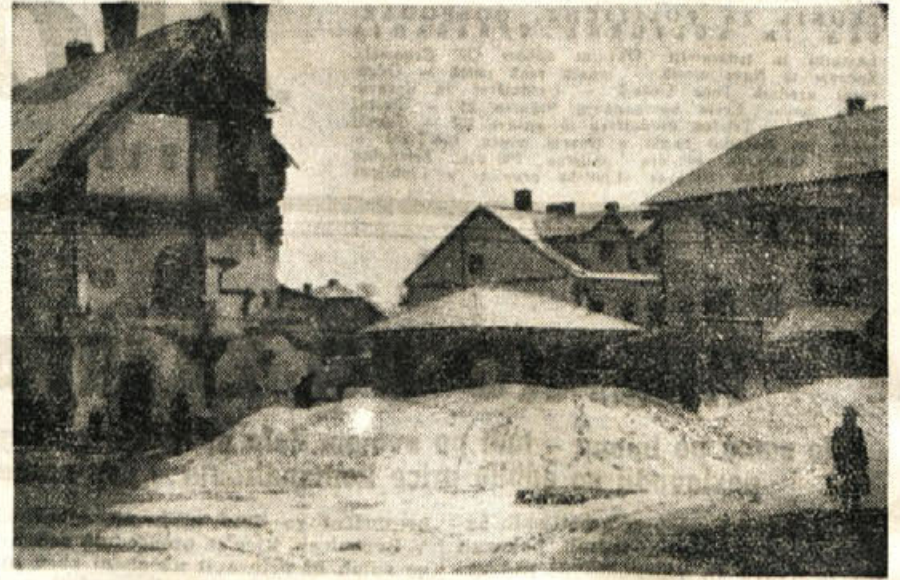
Danes izkoriščamo razen dela hrastovine ves ostali trd les samo v mehanični predelavi. O zelo nizkem izko-

riščanju te surovine smo že govorili. Ako ostane izkoriščanje trdega lesa omejeno samo na mehanično industrijo, bo ta sicer povečala izkoriščanje za navedenih 15%, a glavna količina lesa se bo še naprej kopičila v odpadkih in služila za kurjavo. Z ob prvem predlogu, da se v Sloveniji zgradi tovarna umetnih bombažnih vlaken, smo projektante zainteresirali za naše področje. Podobna tovarna bi lahko stala sredi svojih surovin, saj bi dajalo dolinjsko gozdno področje samo 30.000 m³ bukove celuloze ali 70%. Ostalih 30% za predvideno zmogljivost 20 ton bombažnih umetnih vlaken, pa bi morala dati ostala Slovenija. Spričo sedanjih in projektiranih prometnih naprav ne bi to pomenilo nobene večje težkoče. Tovarna viskoze bi lahko povečala izkoriščanje gozdne surovine za naslednjih 20% od skupne količine. Danes se ta surovina izkorišča samo deloma in sicer od 8 do 12% s pošiljanjem lesa v podobne obrate v Italiji in Nemčiji. Preostali del lesa, to je tudi celulozo, pa se porabi za drva zaradi tržnih in prometnih ovir. S tem v zvezi je treba še posebej poudariti, da je potrebno tako tovarno postaviti v neposredni bližini surovinskega zaledja, ker se na ta način poveča izkoriščanje v gozdu in tovarni. Sklep Gospodarskega sveta FLRJ, da postavi tako tovarno v Bosni, dejstva o potrebi gradnje podobne tovarne v Sloveniji ne spremeni, ker bo tovarna v Bosni izkoriščala samo tamošnje surovinske baze, pri nas v Slo-

veniji pa bo lesna surovina še vedno neizkoriščena.

Tovarna viskoze bi močno dvignila odstotek izkoriščanja lesa v industrijski predelavi. Pri tem pa je treba opozoriti tudi na del sirovine, ki je neraben tako za mehanično proizvodnjo, kot za proizvodnjo umetnih vlaken. To so drva za kurjavo po današnji razločitvi v A, B in C klase. Ob boljšem izkoriščanju lesa v mehanični predelavi bi se ta odstotek lahko znižal v gozdu na 35%, vendar je treba pri tem še posebej opozoriti, da bi se hkrati povečal odstotek odpadkov v žagarski predelavi od možnih 30 na 52%. Oba vira, gozd in mehnačna predelava, bi dajala sirovino za tovarno, ki bi ta odpadke lahko kemično predelala v polnovredne proizvode. Zato imamo nekatere postopke, ki so visoko donosni (polceluloza, sulfatna celuloza, lesovinske plošče n. pod).

Mehanična predelava trdega lesa ima nalogo, da izkoristi vse tehnične pridobitve naprednejših držav, ki imajo mehanično predelavo na višji stopnji, v cilju, da poveča izkoriščanje na žagah in v gozdu. V trdem lesu je drugod mehanična predelava močno usmerjena na luščenje. Od celotne količine tehničnega lesa se uporabi za luščenje v ZDA in Kanadi povprečno 50%, a v srednji Evropi od 35 do 40 odstotkov. Povprečno izkoriščanje lesa za luščenje v naši državi je 8 do 9%, dočim je v Sloveniji spričo izboljšanih industrijskih naprav 13 do 15%. Večje izkoriščanje v obstoječih industrijskih napravah bi bilo mogoče doseči edino z obsežnejšo obnovo strojnih naprav in objektov. Izkoriščanje v drugih naprednejših državah sloni na manjšem primeru hlodovine in manjši dolžini, ki se izkorišča za luščenje. Medtem ko na primer v Sloveniji koristimo hlodovino za luščenje od 35 cm premera navzgor, prav tako tudi za furnir, in to samo kvaliteto F. L. in del A hlodovine, koristijo v Ameriki hlode od 20 cm premera navzgor vseh kvalitete. Naša normalna dolžina za luščenje je od 2,20 m naprej, drugod pa je spodnja meja en meter ali tudi samo 75 cm.



Tako izgleda središče partizanskega Kočevja v letu 1953. Brez izdatne in hitre pomoči ne bo mogoče obnoviti mesta do jeseni, ko bo tu slavnostna proslava desete obletnice kočevskega zbora slovenskih odposlancev.

Koprivnik si sveti že z elektriko

Pred kratkim je tudi v Koprivniku zasvetila dolgo pričakovana elektrika. Veliko zaslug za to ima kmetijsko-gozdarsko posestvo v Kočevju, ki je preskrbelo investicijski kredit.

Smučarska ekipa je imela preteklo nedeljo svoj prvi javni nastop. Pred številnimi gledalci je nastopila skupina 14 skakalcev na začetni skakalnici. Najdaljši skok (11 metrov) je dosegel 14-letni Anton Gregl, dober pa je bil tudi Hotujec in ostali. Pri tem je treba omeniti, da ima večina nastopajočih smučil lastnega izdelka, torej slabe kvalitete, vendar kot izgleda, volje jim ne manjka in to tudi nekaj zaleže.

slojje še vedno ni obnovljeno. Izgleda pa, da bo tudi ta rana zaceljena letos, kajti delavski svet kmetijsko-gozdarskega posestva v Kočevju je v ta namen podaril dva milijona dinarjev, za en milijon pa bodo prispevali z delom vaščani. Za velikodušni dar se delavskemu svetu KGGP v Kočevju toplo zahvaljujemo. Hkrati s soló bo urejena tudi prosvetna dvorana, z delom pa bomo pričeli takoj, ko skopni sneg.

Prejšnji mesec je uprava državnega posestva v Koprivniku izplačala vsem delavcem prej odtegovani del zasluzka do višine 20%. Tako so bili spet enkrat postavljeni na laž vsi tisti nergači, ki so trdili, da ta odtegljaj ne bo nikdar izplačan. Posamezne družine so dobile pri tem izplačilo tudi nad 60.000 dinarjev. Starček

OGLAS V DOLENSKEM LISTU — GOTOV USPEHI

Kratke vesti

ZVEZNA SKUPŠČINA JE RATIFICIRALA PRIJATELSKI POGODBI S TURCIJO IN GRČIJO

Dne 23. marca je bilo v Beogradu nadaljevanje šestega rednega zasedanja zvezne skupščine. Na dnevnem redu je bila ratifikacija prijateljskih pogodb med Jugoslavijo, Grčijo in Turčijo. Ob tej priliki je govoril tov. Kardelj, ki je poudaril, da je ta pogodba dokaz, da je možno miroljubno sodelovanje držav z različno družbeno ureditvijo.

Oba doma Zvezne skupščine sta soglasno ratificirala prijateljski pogodbi. Razen tega je skupščina sprejela več zakonov, med drugim zakon o amnestiji kaznivih dejanj proti obveznemu odkupu.

SKUPNA SEJA PLENUMA CENTRALNEGA ODBORA ZVEZE BORCEV IN ZVEZE VOJASKIH VOJNH INVALIDOV

Je bila v Beogradu 24. marca. Na seji so razpravljali o zaščiti otrok padlih borcev. Na seji je govoril tov. Rankovič, ki je povedal, da je bilo po vojni več kot 280.000 otrok brez staršev in več kot 380.000 socialno ogroženih otrok. Zdaj imamo v Jugoslaviji 994 dečjih domov, kjer so ti otroci dobro preskrbljeni, še vedno pa je ta skrb za otroke padlih borcev in invalidov nezadostna. Posebna naloga organizacije Zveze borcev je sedaj, da še posebej poskrbi, kako živijo otroci padlih borcev in invalidov.

TOVARNO MOČNIH KRMIL BOMO ZGRADILI

Skoraj v vseh večjih krajih Slovenije primanjkuje mleka. Res je, da nam je lanske suša napravila precej škode tudi na živinoreji, vendar pa je glavni vzrok v tem, ker je naša živinoreja še precej zaostala. Da bi to odpravili, bomo pri Ljubljani začeli graditi tovarno močnih krmil, ki bo verjetno začela obratovati še letos. Strokovnjaki so izračunali, da bi se z močnimi krmili lahko tudi pri

sedanjem številu govedi dobro oskrbeli z mlekom pa tudi z drugimi mlečnimi izdelki. Nova tovarna močnih krmil bo dajala letno okoli 3000 vagonov svojih izdelkov.

HUD POTRES JE MOČNO PRIZADEL NEKATERE TURSKE POKRAJINE

Pretekli teden je Turčijo zadel velika nesreča. Močan potres je uničil več mest in naselij v Trakiji in Anatoliji. Potres se je pojavil več dni zapored in je terjal okoli 2000 človeških žrtev. Po nepopolnih podatkih je približno 20.000 ljudi brez strehe. Ponekod se je odprla zemlja in nastale so več kilometrov dolge, do tri metre široke in zelo globoke zemeljske razpoke.

Tudi naše postaje so občutile ta potres, saj je z manjšimi sunki zajel tudi naše ozemlje. O manjših potresnih sunkih poročajo iz Vzhodne Srbije. Geologi sodijo, da je ta potres povzročilo veliko premikanje zemeljskih plasti.

TURISTIČNA SEZONA NA JADRANU SE JE ŽE PRIČELA

Pri nas je v koteljnih še sneg, na Jadran pa so prispeli prvi tuji turisti. Kot poročajo, se obeta letos zelo velik obisk tujcev. Hotelska podjetja so se sorazmerno dobro pripravila, le cene so tudi temu primerne. Letos bodo penzion v hotelih znatno dražji kot lani, kar sicer hotelska podjetja opravičujejo, mislimo pa, da podražitev ni popolnoma ustrezna.

ZARADI SUŠE JE BILO TREBA PODRAŽITI KRUH IN MOKO

Prejšnji ponedeljek so začele veljati nove cene za kruh in moko, ki so za 8 oziroma 10 dinarjev višje, kot so bile doslej. Član Izvršnega sveta FLRJ Osman Karambegović je podražitev obrazložil, češ da to zahtevajo posledice hude lanske suše. Čeprav smo uvozili lani skoraj trikrat toliko pšenice kot prejšnja leta, je vendar bilo treba z ustreznimi cenami urediti trgovino z mlevskimi izdelki.

Lovro Rems iz Črnomlja odgovarja

Na članek z naslovom »Sprejeti okrajni proračun govori o krepitvi gospodarstva Bele krajine«, objavljen v Dolenjskem listu št. 6-IV dne 13. februarja 1953, se čutim dolžnega, da resnici na ljubo dodam nekaj ugotovitev, ki pokažejo malo izvajanja na drugi strani seji OLO Črnomelj 7. febr. 1953 v nekoliko drugačni luči. Izjave, katere naj bi izrekal na okrajni skupščini, niso v članku tov. Janez Viktoriča niti točne, niti postavljene v izrečenem pogledu.

Kot izvoljeni predstavnik belokranjskih privatnih obrtnikov, sem smatral za svojo dolžnost in pravico, da pokažem realen položaj našega obrtništva, njegovo zmogljivost in pripravljenost izpolnjevati bremena do družbe in države, v kolikor ne presegajo gospodarske moči malega obrtnika. Stojim na stališču, da povprečni belokranjski obrtnik ni nikak kapitalist, ki bi se okoriščal s tujo delovno silo, ampak le delaven človek, ki z enim ali dvema vajencema z lastnimi žulji služi kruh sebi in svoji družini. Mislim, da bi pisec citiranega članka lahko boljše poslušal in razumel moje besede, če bi ga ne vodila tendenciozna misel o našem kapitalističnem bistvu. Ko sem vprašal, kakšna bremena so letos namenjena privatnim obrtnikom, mi je nameščenec OLO Črnomelj tov. Košir odgovoril, da se je dohodnina, to se pravi davčno breme brez prometnega davka, povečalo od lanske odmere treh milijonov na

letošnjih osem milijonov dinarjev. Postavka se mi je zdelo brez večjega pomiselnega previsoka. Ze lanske dajatve so bile dovolj visoke, da smo jih s težavo zmagovali. Preprost račun nam pove, da se je obrtniški davek na dohodnino v primeru z letom 1951 povečal za 266%. Iz naslova Vitkovičevega članka bi človek sklepal, da se bo tudi obrt gospodarstvo ojačalo. Če pa po piščevem mnenju privatna obrt ne spada v belokranjsko gospodarstvo, je popolnoma razumljivo, da je treba tak balast uničiti. Mislim pa, da je v naši socialistični državi dovolj prostora za vsakega poštenega delovnega človeka in tudi ni namen državnega vodstva uničiti malega obrtnika. Da je gospodarski obstoj za obrtništvo ogroženo, že močno čutimo, ker naročila vedno bolj padajo, za trgovino pa mojster z enim vajencem ne prozvajata. Za mojo trditev tudi jasno govori naraščanje števila odjav obrti in krepitev nekontroliranega-malo obdavčenega, vendar pa močno razvitega šušmarstva v Beli krajini.

Glede trditve o zasluzku polovice spodnjih hlač: ta opazka je padla v sledeči zvezi:

Moj zaslužek pred drugo vojno je bil 40 do 50 dni dnevno, za kar sem lahko kupil eno srajco in spodnje hlače, dočim zaslužil danes povprečen obrtnik 400 do 500 din. kar zadošča polovici cene spodnjih hlač. Tudi o žgancih, o katerih sem na seji govoril, je pisec stvar potvoril. Nisem trdil, da

jemo obrtniki samo dvakrat na dan, ampak da so pa mizi večkrat tudi dvakrat dnevno žganci. S tem sem hotel povedati, da obrtnikom, ki si v potu svojega obraza služijo kruh, ni poslano z rožicami, ne morejo si privoščiti luksuza, niti razkošja v hrani. Tudi tov. Viktorič je izručen obrt in če bi bila obrt res neizkrpan vir lahkega zaslužka, bi on raje prejel za delo v obrti, ne pa posedal v pisarni. Obrtniki nismo socialno zavarovani, ni nam priznana nobena dotacija za okrepitev obrti, niti nimamo raznih drugih bonitet, ki jih nudi socialistična država delavcem in nameščencem. Imamo pa bremena, ki jih kot zavedni državljani radi spojujemo, ker vemo, da države brez davkov ni, v kolikor nam bremena ne prizadenejo ekzistenčnega minimuma.

In končno, zakaj sem glasoval proti proračunu? Nisem mogel prevzeti odgovornosti nasproti svojim volilecem glede zvišanja davka na dohodnino iz treh milijonov na osem v letošnjem letu, ker močno dvomim in izterljivost tega zneska od gospodarstvo in tehnično nizko razvitega belokranjskega privatnega obrtništva. Kot odločen demokrat se podrejam sklepu večine in apeliram na belokranjsko obrtništvo, da po svoji državljski dolžnosti poskuša uresničiti sklep večine.

Ljudski odbornik zbora proizvajalcev OLO Črnomelj: Rems Lovro

50 let novomeškega vodovoda

(Nadaljevanje)

Vodovod je dosegel vrhunec svoje zmogljivosti v letu 1938. Takrat so potrebo potrošnikov prerasle količino dnevno načrpane vode. Sledilo so ukrepi kot n. pr. prepoved pranja perila na vodovodu, zalivanje vrtov itd. Začeli pa so tudi s tehničnimi pripomočki: z direktnim črpanjem vode v vodovodno omrežje, z zapiranjem in odpiranjem cestnih vodovodnih zasunkov ter s prečrpavanjem vode iz nižje ležečih predelov omrežja v višje, kot je to primer v Cankarjevi ulici.

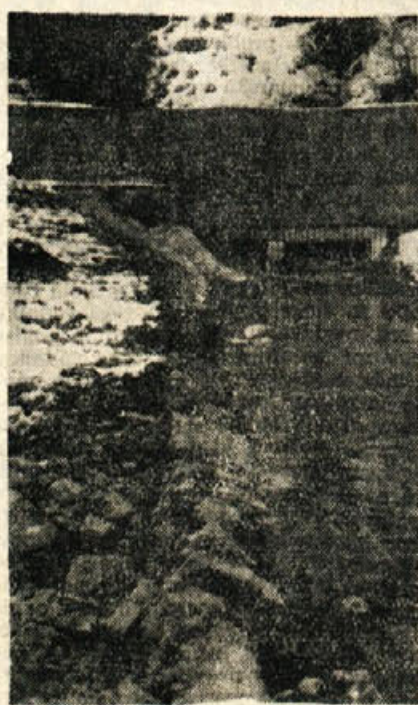
Seveda pa so vsi ti tehnični ukrepi tudi kvarno vplivali na vodovodne naprave, čeprav so potrošnikom prinesli začasne izboljšave. Z direktnim črpanjem vode v omrežje so prišle v cevni in razcepe ogromne količine peska, ki nam še danes delajo velike preglavice. Predvsem občutimo to n. pr. pri črpanju za Cankarjevo ulico ter v vseh zasunjenih celotnega omrežja, ki so se s stalnim odpiranjem in zapiranjem marsikje že tako obrusili, da prepuščajo vodo. V vodovodnem omrežju se pojavljajo neenakomerni tlaki, ki povzročajo vidne in nevidne napake na kritičnih mestih vodovodnega omrežja.

Trenutno ima novomeški vodovod v samem mestu in bližnji okolici 4091 registriranih potrošnikov vode, vendar pa v tej številki niso vštete ustanove kot n. pr. bolnice, internati, garnizija JLA, gimnazija šola, hoteli s tujci, tovarne, jetnišnica in sodišče ter prehodne osebe, tako da je treba prišteti še vsaj

5500 oseb, skupno torej 9600 potrošnikov. Od prvotnih 4000 oseb, ki naj bi jih oskrboval mestni vodovod, se je število do lani dvignilo na 9600 potrošnikov, kar je skoraj eninapokrat več. Dvignila se je tudi poraba vode na osebo: od nekdanjih 100 litrov na osebo na dan na 200 litrov — se pravi, za enkrat več in je za današnje potrebe vodovodna zmogljivost trikrat premajhna.

V vodovod se je zaradi njegove zastarelosti praktično le malo vgradilo oz. investiralo. Ze pred vojno ni bil vzdrževan tako, kakor bi tako dragocena naprava to zaslužila. Se to, kar je bilo za njegovo vzdrževanje narejenega, je bilo največkrat le provizorij (kot n. pr. pocinkane cevi, ki so jih položili, a so danes premajhne, rjavijo in marsikje puščajo vodo). Mesto je bilo med vojno močno bombardirano in vodovodno omrežje na večih krajih pretrgano, zaradi česar se je že tako dotrajano omrežje na stikih zrahljalo. Zaradi tega cevi marsikje puščajo in povzročajo pomanjkanje vode v višjih legah. Več takih napak smo seveda že našli in popravili, vendar so še skrivne, kar opažamo po previsoki potrošnji vode. Zato bo treba vse cevovode odkopati in preizkusiti.

Zaradi slabih vodovodnih naprav v mestu in na zahtevno prebivalstva Bršljina je bilo treba zasloni urediti tudi vodovod za Bršljin in za potrebe garnizije JLA. S pomočjo komande JLA je bil položen nov cevovod iz litoželez-



Za tem obzidjem je zajet studenec novomeškega vodovoda

nih cevi premera 80 mm dolg približno 500 lit/min, zgrajena je bila črpalnica 5000 lit/min, zgrajena je bila črpalnica povečan in dobetniran pa tudi Osolnikov rezervoar, kjer je zgrajen tudi čistilnik. Vse to pa je seveda le začasna ureditev. Sprožila pa je — med drugim

— v Novem mestu diskusijo, naj bi se celoten problem vodovoda rešil s črpanjem vode iz Krke.

Omenil sem že, da so svoj čas bloške in fizikalne preiskave vode v Stopičah pokazale zadovoljive in celo odlične rezultate. V arhivu najdeni zapiski poznejših bakterioloških in fizikalnih preiskav (iz leta 1934) to ponovno potrjujejo. Voda je, tako je omenjeno, čista, brez bakterij in za uživanje primerna. V opombi pa je večkrat navedeno, da je studeneč zunaj slabo zavarovan in da je možna okužba vode na površini zemlje.

Na podlagi teh ugotovitev so studeneč leta 1938 zavarovali z močnim betonskim obzidjem, ki pa kvaliteto vode ni koristil. Nasprotno — pri ponovnih preiskavah vode v letu 1938 so ugotovili, da je voda bakteriološko neprimerna. Lahko bi sklepali, da je začela po kopanju temeljev obzidja udirati v sam izvir površinska voda, ki je studeneč onesnažila in pokvarila kakovost prej odlične vode.

Začeli pa so opažati tudi zmanjšanje vode v izvirkih, kot to pripoveduje mlinar-domačin, ki najbolj pozna stanje vode. Kaj nam povedo tokrat številke?

Leta 1894 in 1899 so merili izdatnost vseh izvirkov v mesecu avgustu pri mlinu in ugotovili, da znaša 210 litrov na sekundo; poznejših meritev ni zaslediti. Ponovne meritve leta 1951 — čež dobrih 50 let! — so v najbolj kritičnem, sušnem času, v avgustu, pokazale, da dajejo izvirki približno 62 litrov vode na sekundo, v lanskem poletju pa 88 litrov na sekundo. Pripomniti pa moram, da mi je bil za merilni aparat

le žleb mlinskega kolesa, ura in meter, zato bi bilo prav lahko mogoče, da je vode kak liter več ali manj. Upajmo pa, da tudi takih suš ne bo zlepa, kot so bile v preteklih letih.

Ker se je voda bakteriološko poslabšala, jo je bilo treba klorirati. Kot mi je znano, so s tem začeli leta 1942. Med vojno je bil klorinator uničen, zato so vodo prvga leta po vojni klorirali s klorovim apnom kar v glavnem rezervoarju. Leta 1949 smo dobili od »Unre« ameriški plinski klorinator; od tedaj se voda avtomatično klorira. To ne zahteva samo okužba studencev, odkoder vodo črpamo, temveč tudi naslednji faktorji:

Kot sem že omenil, obstaja možnost, da so vodovodne cevi pokvarjene in propustne. Kadar je v njih dovolj pritiska (vode, ki teče od rezervoarja), to ni tako hudo. Ponoči, ko smo primorani vodo na večih krajih zapirati, pa cevi na propustnih krajih vsrkavajo vodo oz. vlogo, ki se nahaja v zemlji ob ceveh. Po ulicah so vse vodovodne cevi položene ob kanalih ali celo pod njimi: le-ti pa so slabo narejeni in gotovo puščajo tudi kanalno vodo (tak primer smo odkrili na Ljubljanski cesti na križišču dr. Vaupotičeve ulice). Obstaja torej stalna nevarnost, da vdere v cevovod fekalna voda, ki lahko povzroči množična obolenja, kot se je to lani n. pr. zgodilo v Kočevju in tudi že v drugih mestih. Zato sanitarna inšpekcija budno skrbi za zadostno kloriranje vode na vseh krajih in predelih mesta, kar pa je za naš sistem vodovoda kot gradnini sistem težko izvedljivo za vse kraje oz. predele mesta.

Slovenska izseljenska matica

— dolgoletna želja slovenskih izseljencev v tujini

V preteklosti se za slovenske izseljence v njihovi rojstni domovini niso kdo ve kaj brigali. Vezi z njimi so se vedno bolj rahljale, z izseljenci v Egiptu, Avstraliji in Urugvajju pa sploh niso obstajale. Naši ljudje na tujem so sprito te mlačnosti postajali vedno bolj narodnostno malodušni, domovina jim je bila vedno bolj oddaljena in tuja.

Toda ti Slovenci, ki so sedaj ameriški, kanadski, argentinski, francoski, nemški, itd. državljani, nam vendarle niso tuji, saj imajo mnogi še tu matere, očete, vsi pa setre in brate ter nečake, nekateri pa celo svinove in hčere. Dolžnost njihove rojstne domovine je, da jim pomaga čim dlje obravnati narodno zavest. Naša velika kulturna dediščina, naša sedanja kulturna dejavnost, naša narodno osvobodilna borba in naša herojska graditev socializma, nam nudijo neizčrpen vir, s katerim lahko povežemo naše rojake v tujini na čvrsti in trdni, pa tudi ponosen odnos do rojstne domovine, ne da bi se pri tem dotaknili njihovih patriotskih čustev in dolžnosti do njihove nove domovine. Pomoč rojstne domovine lahko krepko podaljša narodno življenje naših izseljencev, ki se krčevito oklepajo svojih narodnih domov, odrov, knjižnic in čitalnic, društev in časopisov. Mlademu slovenskemu pokolenju, ki nezadržno tone v globine tujih narodov, med katerimi so se radili, učili in vzgajajo, ki mu pa vendarle ni vseeno od kod izhaja in kakšna je zemlja njihovih očetov — rojstna domovina lahko poveže ohraniti zavest narodnostnega poka.

Iz takih plemenitih in domoljubnih nagibov je bila pred dvemi leti ustanovljena v Ljubljani Slovenska izseljenska matica, ki je v teku svojega delovanja žela že lepe uspehe in se močno zasedala med slovenskimi izseljenci.

ROJAKI POZDRAVLJAJO USTANOVITEV SLOVENSKE IZSELJENSKE MATICE

Na urad Slovenske izseljenske matice prihajajo dnevno številna pisma, v katerih rojaki hrepeno po rojstni domovini, ne glede na to, kakšnega političnega prepričanja so danes našo izseljenci. V pismih se zahvaljujejo za pozornost, ki jim jo izkazuje Matica bodisi z dopisovanjem, bodisi s pošiljkami slovenskega čtiva, not, pesmaric, slovenskega koledarja za leto 1953, folklornih razglednic in revije »To-

variš», ki je bila v celoti posvečena slovenskim izseljencem in z drugim prosvetnim gradivom. V pismih pišejo Matici, koliko lažje jim je življenje v tujini, ker zadržno vedo, da se v njihovem starem kraju razgovarjajo o usodi slovenskih izseljencev, ter obžalujejo, da ni bila Matica ustanovljena že pred tridesetimi leti. Takrat niso vedeli, na koga naj se obračajo v domovini, če pa so se, so od tam prejeli le — molk! Čutili so se popolnoma odrezane od svoje rojstne grude. Zato pa danes z največjim veseljem in navdušenjem pozdravljajo ustanovitev Slovenske izseljenske Matice, katero prosijo, naj stori vse kar je v njeni moči, da se slovenska beseda v tujini čim dlje ohrani!

SLOVENSKA IZSELJENSKA MATICA MORA POSTATI VSELOVENSKA ORGANIZACIJA

Da bi Matica čim bolj poglobila stike s slovenskimi rojaki v tujini, si je za letošnje leto postavila obsežen program. Kakor v bodoče vsako leto, bo priredila »Izseljenci tedna«, z namenom, da se seznanijo naši ljudje z življenjem slovenskih izseljencev in seveda tudi s cilji Matice. Do konca leta bo izdala »Slovenski izseljenci družinski koledar« s slikami, v katerem bodo sodelovali s prispevki tudi izseljenci sami in naši domači sodrujci. Priloge tega pripravljata Matica tudi Kratek zgodovino slovenskega naroda v slovenskem in angleškem jeziku, slikanico v angleščini o razvoju športa v novi Jugoslaviji, kar bo zlasti zanimalo v tujini rojeno slovensko mladino. Matici odbor je tudi sklenil povečati vsi roki izseljencem — trajnim povratnikom in reševanju njihovih težav.

Da bi pa Matica vse te naloge uspešno uresničevala, je ena njenih glavnih nalog letošnjega leta, organizirati članstvo Slovenske izseljenske matice po vsej Sloveniji, ki naj bi bilo v pomoč Matici pri njenem domoljubnem delu.

V cilju, da bo postala Slovenska izseljenska matica res vseslovenska organizacija, postavlja Matica svoje pododbove po vseh krajih v Sloveniji, odkoder pretežno izhajajo slovenski izseljenci: v Črnomlju, Novem mestu, Kočevju, Krškem, Trbovljah, Ljubljani, Ljubljani-okolici, Postojni, Sežani, Gorici, Murški Soboti in drugod. V maj-

kih izseljenih krajih je postavlja Matica svoje poverjenike. Naloga članov podoborov je, da prirejejo v svojem kraju predavanja o izseljstvu in sestavljajo programe za prireditve, izlete, ogledne razstave in podobno za tisti čas, ko se bodo mudili slovenski izseljenci na obisku v domovini. Delovanje teh podoborov bo Matici v veliko pomoč in bo pripomoglo k še boljšemu zbliznavanju z našimi rojaki.

Izjava se že tudi akcija za pridobivanje člani akcija: kolektivnega članstva in posameznih članov. Člani posamezniki morajo imeti vse lastnosti resničnega in nesebičnega rodoljuba do naše socialne domovine. Članarina za posamezne člane znaša 10 din mesečno; kolektivni člani do 100 članov kolektivno plačajo letno dva tisoč dinarjev, za vsakih nadaljnjih sto članov pa po 1000 dinarjev več. Ustanovni člani plačajo enkrat za vselej 50.000 dinarjev ustanovnine.

Naj ne bo zavednega Slovenca, ki ne bi pristopil k tej domoljubni organizaciji in s tem pripomogel, da bo slovenska beseda v tujini čim dlje živela.

Slovenska izseljenska Matica

Iz pisma Antona Tomšiča — „Big Tonyja iz Oaklanda“

Gotovo vas bom iznenadil s tem skromnim poročilom. Najprej se moram predstaviti, kdo sem: zibelka mi je tekla v vasi Deden dol, pri Višnji gori, to je mesto, kjer so imeli pred leti polja priklenjena, pa imo po prišli »Makaronařji«, je neznano kam pobegnili... V Ameriko sem prišel leta 1903, pa me še vedno zanimajo slovenski listi. Leta 1908 je prišla sem tudi mlada cvetka, stara 22 let, iz Zagrada, fara Škofjan — po 17-dnevnom bivanju je postala moja žena; pozneje je postala mati in od tistega časa jo kličem vedno »naša mama«.

Tako vedenja dolgo in zanimivo pismo Anton Tomšič iz Oaklanda v Californiji, ki je v »Prosveti« priporočil že mnogim Dolenjcem, da naj si naroče naš tednik. V »Prosveti« smo večkrat zasledili njegova pisma; iz vseh govori naprednost in duh novega časa.

»Vaš list z veseljem berem,« nam piše med drugim Anton Tomšič. »Vidim pa tudi, da še precej ljudi v novi Jugoslaviji vse verjame, kar prihaja iz Rima. Vidim, da nekateri ljudje ne razumejo, da se taka podrtija, kakor je bila Jugoslavija po vojni, ne da zgraditi v petih letih. Tukaj smo med zadnje vojne vedno producirali in še producirano s polno paro, v Jugoslaviji pa ste samo razbijali in požigali. Neki rojak mi je pravil, da mora v Jugoslaviji delavec delati samo za obutev dva meseca; v Ameriki zadostuje samo en dan, pa še nekaj za slivko ostane. Konarha je bilo pod Avstro-ogrsko monarhijo? Jaz sem delal na kmetih, služil sem za hlapca, letne plače sem pa dobil 72 goldinarjev — sedaj vidite, koliko časa sem moral delati za par obutev! Ne bom pretakal krokodilovih solz za Avstro-ogrsko monarhijo. Ako pa nova vlada dela pomote, jih bo sčasom popravila. Kdo pa ne dela pomot? Tisti, ki nič ne dela...«

Brali smo, kaj vse je počevala duhovščina v zadnji svetovni vojni. Organizirala je belogardiste in ščuvala svoje razbojnike proti osvobodilni fronti. Makaronařji v Rimu so se oborožili, papež jim je požegnal orožje, zahvalili so se mu za blagoslov in mu lizali pristan na roki, v Jugoslaviji pa so se hinavsko prekrizali in morili.

OGLASUJTE
V »DOLENJSKEM LISTU«

»Kako je zdaj čisto drugače v domovini...«

266 »Dolenjskih listov« zapusti vsak petek ljubljansko pošto; na vse strani sveta jih potegnejo vlaki, letala in ladje — povsod so doma naši rojaki, ki so se pred 40, 50 leti izselili iz Bele krajine in Dolenjske, da bi poiskali srečo v tujini. Čedalje več je pisem, ki jih dobiva naše uredništvo od novih naročnikov — izseljencev iz Amerike, Zapadne Evrope itd. Iz vseh govori posebno veselje, da so našli na domačem časopisu, poln znanih krajev in imen, poln spominov na mladost, ki so jo preživeli na rodni grudi. Premalo imamo prostora, da bi lahko objavili vse, kar nam pišejo rojaki. Od časa do časa pa bomo natiskali tudi njihova pisma. Prosimo jih, da opozore na Dolenjski list prijatelje in znanke, ki ga morda v njihovi okolici še ne poznajo, za prijaznost se jim lepo zahvalujemo!

»Po 38 letih sem bila predlaskim v domovini,« nam je pred dnevi pisala v daljšem pismu Angela Rossman iz Sheboygan, ki pravi med drugim tole: »Če gre človek za čisto vestjo po svetu, gre lahko krilem sveta — tako so mi rekli, ko sem bila še mala deklica doma. Ze zgodaj sem jedla grenak kruh, ki mi ga nikjer niso dali z dobro voljo. Mama mi je umrla, ko sem bila stara pet let. Vzeli so me za svojo v neko družino v Regrč vas, in sem bila potem do 18. leta pri drugih ljudeh. Za dekle je bilo vedno vse dobro,

tudi plesni kruh. Zgorilo se je, da je družini, kjer so me imeli za svojo, zbolela krava, jaz pa sem bila ravno takrat tudi bolna na pljučnici. Krava je poginila, jaz pa sem ostala. Gospodinja pa mi je rekla: zakaj nisi umrla ti, pa nam bi mar raje krava umrla. Za kravo smo morali plačati, za tebe pa nič... Takrat mi je bilo devet let in sem si vse dobro zapomnila.

Hodila sem v šolo v Smihel, ki so jo vodile usmiljene sestre. Za mene niso bile usmiljene, ker so delale različne med hčerami bogatih kmetov in našo revščino. Nihče ni skrbel za moj napredek — pa kako rada bi se kaj naučila!

Kako drugače je zdaj v domovini! Zasludem vesti iz znanih krajev, pa vidim, kako se revno ljudstvo izobražuje na občajih, v šolah itd. Mladina se učí obrti, dekleta kuhanja in gospodinjsva. Kako važno je to za mlada dekleta — če so izučena, bodo tudi dobre gospodinjice.

Prištevam se med Progressivne Slovence in sem ponosna, da lahko pomagam potrebnim sirotam v stari domovini. Tu pri nas je vse po navadi; dela je dovolj, zaslužka tudi, draginja pa seveda tudi tako visoka, da si ne more dosti ali skoraj nič prihraniti. Lepo Vas pozdravlja Angela Rossman.

Smrtna kosa med rojaki v Ameriki

V Clevelandu je umrla po daljši bolezni 77-letna Marija Stritar, rojena Firc, doma iz Jurke vasi. V Ameriki je živela 50 let. V istem kraju je umrla Frančiška Kučnik, rojena Rodič, stara 67 let. Doma je bila iz Dobruške vasi pri Škofjanu. V kraju La Salle, Ill., je preminil Josik Miklavčič, star 72 let. Doma je bil iz Gornje Prešale, v Šentjerneju. Zapustil je ženo, 12 otrok in 21 vnukov in vnuki. V Garden Grove, Calif. je podlegel srčni hibi Anton Lavriša, doma iz Dolenje Nemške vasi pri Trebnjem.

V Kanadi, v kraju Kirland Ana Skube, rojena Miklič, doma iz Staroga trga pri Trebnjem, od koder se je preselila v Kanado pred 18 leti. V kraju Vancour v Kanadi je umrl, zadet od srčne kapi, Maro Pazdir, doma iz Drenče pri Metliki. Na operaciji je umrl v Los Angelesu, Calif. Anton Zagar, doma iz Kartoljevega pri Mirni peči. V kraju Johnstown, Pa. je umrl 66-letni Anton Kolar, doma iz Sentlovtina na Dolenjskem, v kraju Trautleb-Meh, pa Fran Mikulič, doma iz Travnika pri Loškem potoku.

Rojaki v Ameriki zbirajo prispevke za spomenik v Šentjerneju

»Prosveta«, glasilo Slovence narodne podporne jednote, ki izhaja v Chicagu, poroča 27. februarja, da v mestu La Salle zbirajo prostovoljne prispevke za šentjernejski spomenik. Rojak Jerry Gorentz iz Johnstowna, Pa. sporoča, da ima nabranih že 120 dolarjev, kar je lep začetek. Mary Furar pa poziva vse znanke in rojake, da bi vsak prispeval po svoji moči.

»Samo v prvih dveh številkah sem dobil novic za dva dolarja...«

Tako nam je pred dnevi pisal v 8 strani dolgem pismu naš naročnik Gregor Janacek iz Seattle (Washington — USA) in takoj v uvodu potožil, da sta z ženo poslala sestri, bratom in vnukom v Belo krajino paketov in skupni vrednosti 500 dolarjev. V vsakem pismu pa sta jih tudi spraševala, naj jima vendar pišejo v Ameriko, kako so preživeli vojno, koder je bil pri partizanih in kdo pri belogardistih, naj jima pišejo novice iz znanih krajev itd. Samo enkrat jima je eden izmed bratov pisal, da »je pri nas glih tako kot je bilo takrat, ko sva bila še midva tama«.

»Drugega nam ne pišejo, kot tole: 'To me boli in tam me boli, pa to nujem in tega nimam, pa prosim, ne pozabita na nas za zbogom...'. Taka pisma niso zame vredna znakme! Saj jim rada pomagam, kolikor je mogoče, ali vesel bi bil, če bi zvedel karkoli od tega, kar bi jaz rad vedel. V Vaših prvih dveh letošnjih številkah pa sem dobil novic za dva dolarja in vam zato pošiljam v pismu še pet dolarjev, da bom brez skrbi prejel Dolenjski list«.

Tako pravi v svojem pismu Gregor Janacek z ženo Mary. Prav zanimivo in lepo piše, čeprav je že skoro pol

stoletja v Ameriki.

»Najbrž ste že po pisavi spoznali, da nisem kak prijazen študent. Klicaje in pike vam bom poslal pa v posebni kuverti, pa jih postavite, kamor hočete...«, se v nadaljevanju pošali naš naročnik Janacek; moramo pa kar priznati, da piše lepše slovenski kakor marsikdo, ki je vseh zadnjih 40 let živel v Sloveniji.

Ko sem prišel v Ameriko, se nisem znal podpisati, brati pa tudi ne veliko. Tega je bil kriv kaplan, ki me je večkrat v šoli preklestil, zato sem raje v Kučarju gnezda iskal ali pa se ob Kolpi potepal. Spominjam se še, kako so prišle matere v šolo po otroka s samokolnic, ker ga je kaplan tako pretepel, da ni mogel stati na nogah...«

Nato se zanima Gregor Janacek za vodo v Beli krajini, piše o svojem delu v rudnikih in o kmetijstvu, in pravi, da je star 65 let, pa ni še nikoli v življenju tako dolgega pisma napisal. Pošiljamo mu lepe pozdrave in se mu zahvaljujemo za poslano revijo in časopise. Upamo tudi, da naš tednik redno prejema in da mu vsaka številka prinese kaj novega iz znanih domačih krajev.

DVOJNA MORALA

V današnji družbeni stvarnosti je morala socialističnega človeka pojem, ki se mora z novimi vzgojnimi metodami čimprej uresničiti, če hočemo sebi in svetu prikazati, da je socializem Titove Jugoslavije prišel ustvarjati novega človeka, da je skratka socializem tukaj zaradi ljudi, a ne ljudje zaradi socializma. Vsako drugačno pojmovanje bi nujno vodilo v laždemokracijo, ob kateri se ogrevajo ponekod še tisti, ki drugače govorijo kakor mislijo, drugače delajo kakor govore.

Naša sodobna šola ne potrebuje lažnih privezkov za doseg vzgojnih ciljev. Tuja ji je vsa mistična navlaka, s katero je predvojnja šola, vprežena v metodo kateheze, mrtvičila naši mladini duha, da je s slepo pokorščino kazala v šoli drugačen obraz kakor doma. Ni še tako dolgo, odkar se je v naše šole uvedel pouk družbene in moralne vzgoje, ki ima samo en namen: dopolniti naš učni program s sistematičnim razvijanjem zavestnih moralnih odnosov med posamezniki ter med posamezniki in družbo. Učnjejo za pouk družbene in moralne vzgoje po pravici poudarjajo, da je najvišja moralna vrednota humanizem, da moramo mlademu človeku pokazati moralne vrednote, ki so bile uveljavljene v teku zgodovinskega razvoja in ki sestavljajo ta humanizem. Naj-

višjo stopnjo vzgojnega smotra bomo dosegli takrat, poudarja načrt, ko bo mladi človek svoje znanje in poznavanje moralnih vrednot in težav uporabljal v praksi in bo kot osebnost zdravjeval v sebi vrline družbeno odgovorne, patriotskega in humanega človeka.

Ali je za tem ciljem kdajkoli v preteklosti korakal vzgojitelj, ki je eno učil, drugo delal? Ali moremo trditi, da so bili prav vsi veroučitelji v tem pogledu iskreni vzgojitelji? Ali je bil krič pobožnjakarskih staršev ob odpravi verouka iz naših šol, češ da bo zdaj mladina pokvarjena, ker ne bo v šoli poslušala »božje besede«, zares iskren, zares porojen iz skrbne za pravilni duševni razvoj naše mladine? Ali ni bil ves ta veter umetno razpihan v boj zoper socialistično šolo, zoper progressivno učiteljstvo, ki je vsa povojna leta vse bolj in bolj čutilo, da postaja mladina v mislih in včasih tudi v dejanjih dvoična, ker je šola učila eno, katehet drugo?

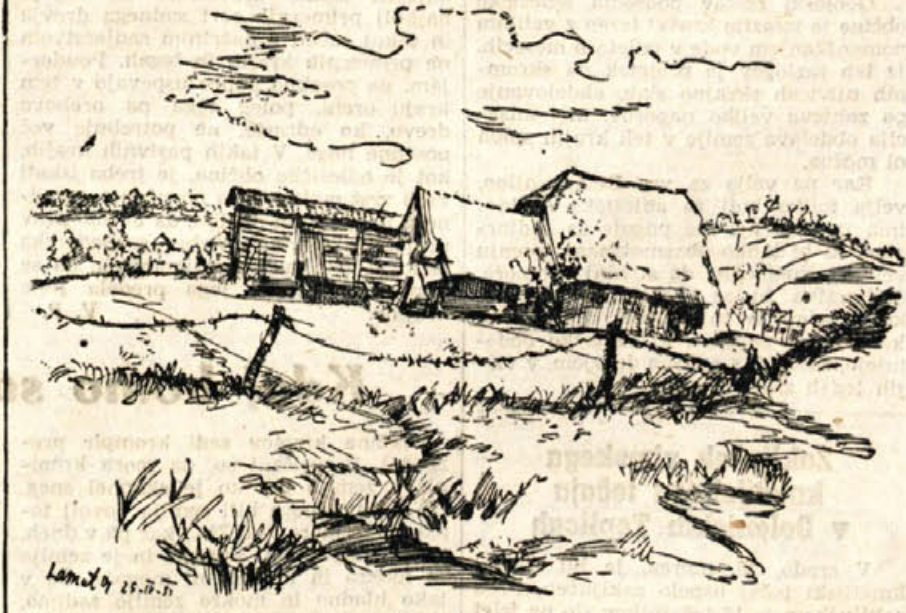
Na vsa ta vprašanja naj odgovori nadaljnje izvajanje mojega članka, v katerem želim prikazati, kakšne uspehe je dosegla lažna vzgoja tistih, ki jim je šlo za vse kaj drugega, kakor za to, da bi vzgojili poštenega, domovini in občeldjskim koristnega predanega člo-

veka. Dvojna morala, ki je kot posledica izkrivljene vzgoje danes prilastek dvoičnežu, ki jih želim prikazati, je s svojimi pogubonosnimi posledicami nagala na napadno pot v življenje mlade ljudi, ki bi tjakaj nikoli ne zašli, če bi bili deležni dobre vzgoje.

Ničesar ne želim skrivati! Z opisom dejanj, ki so izžvala kazensko zasledovanje, želim v boj za resnico in pravico prispevati našim staršem v razmišljanje nekaj dejstev, da bodo tudi sami izluščili resnico, opojeni z resnico vzgajali in se borili za zmago resnice. Nič zato, če bo nekaj ljudi poimenovali prizadelet! Naj vedo tudi oni, da dvoičnežem, ljudem z dvojno moralno, ni mesta med poštenimi ljudmi.

V zadnjih mesecih leta 1952 je bilo v Dolenjski in okolici aretiranih šest fantov v starosti od 19 do 26 let. Vzrok aretacije: kriminal. Vlomi, tavnine, kraja koles itd. Aretiranci so bili odvedeni, kamor spadata, poštenim ljudem pa se je ob vprašanju, kje je iskati vzroka za zavestnost teh mladih ljudi, vrival v zavest odgovor, da je za to obilno kriminalito iskati vzroke v nemogoči vzgoji mladine, ki od svojih staršev ni nikdar slišala drugega kakor zahtevo, da je treba pridno hoditi v cerkev. Vse drugo je bilo postranskega značaja: tudi kraje, vlomi itd.

V Dragatušu živi družina Verderber. Vsi Verderberjevi so čezmerno pobožni. Njihovo pobožnjakarstvo se je izražalo tudi v tem, da so neprestano



Lamut Vlado: Kozolec (risba — 1952)

čepeli v cerkvi. Vse lepo in prav, če bi Verderberjevi tudi tako živeli, kakor so se okoli prikazovali s svojim pobožnjakarstvom. Nikomur ni zabranjeno hoditi v cerkev, ali pošten človek bi pričakoval, da v takih ljudeh ni dvojne morale. Verderberjevi imajo 19-letnega sina Janeza. V noči od 16. na 17. november preteklega leta pa je Janez v družbi sosedo Kumpa Petra vliomil v domačo Kmetijsko zadruzo. To sta mlada pokvarjena storila na ta način, da sta že pred časom ukradla ključce od vrat zadruge in se potem dolgo in narčno pripravljala na vliom. V času priprave na vliom sta bila oba fanta pogosto v cerkvi, pa tudi pri spovedi. Doma so vsak večer molili rožni venec. Po vliomu sta si vliomilca ukradeni blago iz zadruge trgovine tovariško razdelila in odnesla vsak svoj delež na svoj dom. Verderberjev Janez je celo vvedel svoji pobožni materi (pravi zagrizeni terčialki), kaj je storil.

In glejte čudo prečudno: pobožna mati je doma z vso ostalo družino jedla v zadružni trgovini ukradeni sir in lizala ukradene bonbone... Budni mlilčniki so seveda kmalu prišli na sled vliomilca in jih vtaknili za zapeha. Kjo je bil Verderber Janez aretiran, je njegova mati brž poskrbela vse ukradene predmete, ker je računala na hišno preiskavo. To pa ji ni dosti pomagalo, kajti tudi skrito blago je kmalu prišlo na dan. Zaključek? Ali je sin Janez kot vlo-

milec zares edini grešnik? Ali dejstvo, da je njegova pobožna mati, ki je z otroci vsak večer molila rožni venec in jih naganjala v cerkev, vedela za vliom in se okoristila z njim, opravičljivo s čim drugim, kakor s tem, da je ta ženska z dvojno moralno vzgajala tudi svoje otroke v hinavce? Tisti, ki so sami obremenjeni z dvojno moralno in so tudi njo vzgojili v dvoičneža, so skrivni, da je mati nadaljevala z izkrivljeno vzgojo pri svojih otrocih. In če vrednotimo to sodelovanje z dvojno moralno obremenjene Verderberjeve pobožne družine pri vliomu sina Janeza, se nam vsiljuje misel, da ta vliom ni bil prvi. Dvojno moralno, ki ga je bil silni deležen od svoje matere, ki je skrila ukradene predmete iz zadruge trgovine, potrjuje, kako lažno je bilo vse, kar je ta družina počevala v svojem pobožnjakarskem nastrojenju. Bolj ko nad samim vliomom se pošten človek upravičeno lahko grozi nad dvojno moralno takšne matere in njene pobožnjakarske družine.

Pomudimo se še pri drugem dragatškem primeru dvojne morale: 8. januarja t. l. je Babič Ana iz Dragatša št. 7 prejela anonimno pismo sledeče vsebine:

»Pišemo ti, da boš znala, kakšne hčere imaš. Tvoja, Saječeva in Tkaličeva se vlačijo po birtjah. Tvoja hodi na gasilske sestanke, k maši pa ne! V (Nadaljevanje na 5. strani)



SEMENSKI KROMPIR IN ZIVINOREJA

glavna skrb zadruznikov na Veliki Loki

Poldrugi milijon dinarjev je prinesel blagajnik kar v nahrbtniku... Kmečka delovna zadruga »Ivan Cankar« na Veliki Loki je ena izmed štirihi, ki so se ostale po reorganizaciji v novomeškem okraju v taki obliki, kot prej. Izstopna mrzlica lani pa tudi tej zadrugi ni prizanesla. Štiri družine je potegnili iz zadruge »privatna« bolezni, nekaj pa so jih zadružniki sami postavili pod kap, češ, kaj hočemo s papirnati »zadružniki«. Ta izguba zadruge ni prizadela, čeprav je izstop posameznih družin sredi leta povzročil težave pri obdelavi, toda ne za dolgo. Ko so odpravili še nekatere ostanke kolhozne sistema v upravljanju, se je zadruga močno okrepla, letni obračun pa je v številkah pokazal uspehe dela in pravih gospodarjenja.

Nad 25 ton žita, 129 ton krompirja, od tega 48 ton priznanega semenskega krompirja, 24.000 litrov mleka, povečanje vrednosti osnovnih sredstev, od vsega pa navzlic suši nad 3.536.000 din brutto dohodka, to je lanski obračun, se pravi, toliko so lani zaslužili zadružniki. Pridelek krompirja so razen potrebne količine za seme prodali. Se sadije jim je vrglo nekaj tisočakov za služka, v vinogradu pa so imeli izgubo, ker je spomladi slana poparila trte. Med dohodki imata glavni postavki krompir in živinoreja, zato sta ti dve panogi tudi najboljše kašipot za usmerjanje gospodarstva v bodoče. Gospodarski račun jim je sicer zdrsnil iz rok takoj v začetku, vendar tudi brez njega niso slabo gospodarili. Zaslužka niso obračunavali po vloženih delovnih dnevih, pač pa po tem, koliko je katera skupina ustvarila dohodkov.

Zaslužek ni bil slab. Zadružnik Barle se je zadovoljivo smehljaj, ko je na občnem zboru 24. februarja pri obračunu prejel blizu 200 tisočakov. Pol-

drugi milijon dinarjev je na občni zbor prinesel blagajnik kar v nahrbtniku, da je lahko vsem zadružnikom v gotovini izplačal zaslužek po odbitku akontacije, ki so jo prejeli med letom. Zaslužek se je povečal nasproti letu 1951 za 6,87 odstotkov.

Zadružniki so letos prvič določili sredstva za plačevanje zemljiške rente za vloženo zemljo, določili so tudi večji znesek za investicije, zlasti pa so poskrbeli za bolne in onemogle člane ter za strokovno in kulturno izobrazbo. Tako so določili, da dobi vsak zadružnik povrnjene stroške zdravljenja, vsak pa ima tudi pravico, da gre enkrat na leto k specialistu na zdravstveni pregled. Zadruga povrne članom tudi stroške zdravljenja zob. Dela nezmožnim članom so določili od 1500 do 2000 din mesečno, stariim nepreskrbljenim pa od 800 do 2000 din mesečno. Posebne dodatke v naturi so predvideli za družine s številnimi majhnimi otroci, prav tako pa tudi materam za čas pred porodom in po porodu. Vsač član zadruge, ki se poroči v zadrugi, dobi enkratno podporo 20.000 din, če pa se poroči drugam, dobi 5000 din. Lep znesek so določili za kulturni sklad, ker menijo, da je izobrazba zadružnikom nujno potrebna. Iz tega sklada bodo črpali sredstva za nakup knjig, časopisov in revij, za podpore kulturnim društvom, glavni znesek pa za štipendije dijakom kmetijskih šol. Kulturni sklad je prav gotovo eden najbolj koristno naloženih.

Bodoči načrt dela velikokoliških zadružnikov je sila preprost, pa prav zato toliko bolj razumljiv in gospodarski. Še več semenskega in drugega krompirja, še večja pažnja živinoreji, ker sta ti dve panogi za njih najbolj donosni, obenem bodo nadaljevali borbo za višji

hektarski donos, vse pa na gospodarskem računu. Vsa dela so razdelili na štiri kategorije; po teh bodo ob koncu leta obračunavali zaslužek. V načrtu imajo nakup še enega traktorja, da bodo lahko zmanjšali število konj. Zadruga bo najela obratni kredit, da bo lahko vse zaslužek izplačevala sproti. Ko so izvolili nov upravni odbor s tovaršem Antonom Lavriho na čelu, so izvolili še skupinovodje, brigadirje in skladiščnika, da bo delo tudi v bodoče potekalo nemoteno.

Ustvarjeni dohodki te zadruge so toliko bolj pomembni, ker izvirajo izključno samo iz kmetijstva. Zadruga nima nobenega gozda niti za lastno potrebo, to je za steljo in drva. Dosedanja borba zadruge za dodelitev gozda iz državne imovine je bila brezuspešna, čeprav je takih gozdov v bližini dovolj. Ne bi mogli trditi, da pri reševanju tega za zadrugo zelo važnega vprašanja ni vmes tudi kaj nepotrebne birokracije. Prav bi bilo, da se to vprašanje čimprej reši v korist zadruge, saj je gozd dobremu gospodarstvu prav tako potreben kot njive.

Še o čiščenju in škropljenju sadnega drevja

Bežen pregled po naših sadovnjakih v tem času nam kaže, da sadjarji še vedno ne čistijo sadovnjakov. Še vedno je polno neočiščenega in neobrezanega sadnega drevja. Lastniki zanemarjenih sadovnjakov pozabljajo, da so po uredbi o obveznem zatiranju škodljivcev in boleznih sadnega drevja dolžni do vsakega 1. aprila sadno drevje očistiti, vsa suha, stara in po ameriškem kaparju močno napadena sadna drevesa izkopati ali posekati. V okolici Novega mesta kakor v mestu samem je letos opaziti pojav posebnega pomlajevanja po ameriškem kaparju uničenega sadnega drevja. To pomlajevanje obstaja v tem, da sadjarji puste samo golo deblo in od vej pol do 1 m dolge štrlece. Takšen način pomlajevanja je brezuspešen, je škoda dela, ker bo drevo hitro šlo po zlu. Sadna drevesa, ki so zaradi boleznih že itak izčrpana, tega načina pomlajevanja ne bodo prenesla in se bo drevo prej ali slej posušilo.

naj jih prepričajo, da bomo le z rednim zimskim in poletnim škropljenjem, z izdatnim gnojenjem in rednim čiščenjem obvarovali sadno drevje pred uničenjem.

Po uredbi morajo posebne komisije občinskih ljudskih odborov pregledati vse sadovnjake, če so očisti. Čas za pregled je določen od 1. do 10. aprila. Nujno je, da enkrat začnemo s kazenskimi ukrepi proti tistim, ki hote nočejo čistiti sadnega drevja. Vloženi trud naprednih sadjarjev je zastoj, ker so zanemarjeni sadovnjaki leglo raznih bolezni.

Škropljenje v letošnjem letu še ni povsod zadovoljivo, čeprav imamo sedaj v prometu dobra in še dokaj ce-

V VSAKO HISO
DOLENJSKI LIST!

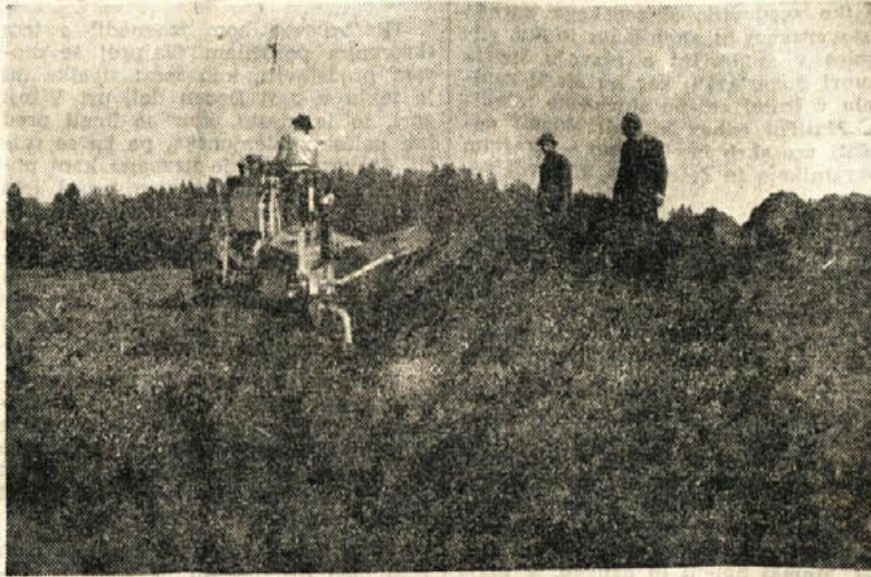
na škropiva. Najmanj je zadovoljivo v okuženem področju v okolici Novega mesta. Ni na razpolago dobrih sadnih škroplilnic. KZ Novo mesto si ni preskrbela dovolj škropiva, kategra bi morala imeti stalno na zalogi kot grosist. V zameno za rumesan ponuja dražji drevesan, čeprav je znano, da sadjarji zaradi slabih izkušenj v preteklih letih odklanjajo karbolneje. Rumesan je tudi mnogo cenejši, ker stane 1 liter pripravljene škropiva komaj 1,20 do 1,50 din, dočim stane drevesan 2,50 do 3 din liter.

Pohvalno je delo v tem pogledu KZ Sentjerne, Straža, Šmihel itd. V teh KZ se vidi delavnost sadjarskih odsekov. KZ Sentjerne škropi z UNIMOGOM in prevoznimi škroplilnicami, KZ Straža bo plačala škropivo in delavce in tako najbolj pošteno vrača dobiček med zadružnike.

Rumesan je škropivo, ki si je letos utrlo pot do naših sadjarjev. Mogoče ga ponekad uporabljajo še v preveliki raztopini. Zastoj za neokužene ali malo okužene sadovnjake v 1 do 1,50% raztopini, za močno okužene do 2% raztopini. Za koščitarje je dovolj 1% to je: 1 kg škropiva na 100 litrov vode.

Čas škropljenja je omejen, ker se lahko uporablja do časa, ko brsti nabreknejo. Če bomo škropili pozneje znizamo koncentracijo na 1%.

Rumesan je uporaben tudi za zatiranje predence. Še pred cvetenjem mesta, okužena s predenco, pokosimo in požemo, nato pa izdatno poškopimo z 1% rumesanom. Sicer bomo osmrdili nadzemne dele detelj, ki pa bo kmalu odgnala.



V Metliki in na Trški gori so kmetje te dni občudovali moč pluga-velikana, ki je oral celino kakor za šalo. Zdad si ga že marsikje želijo in bo kar težko ustregel vsem, ki bi radi rigolali z njim nove obdelovalne površine

Gospodarsko stanje občine Adlešiči naj pomaga dvigati umno sadjarstvo!

Občina Adlešiči leži na skrajnem jugovzhodnem delu črnomajskega okraja. Z novo teritorialno razdelitvijo in združitvijo prejšnjih KLO je nastala večja občina, h kateri so priključene tudi vasi Milčiči, Marindol in Paunoviči, ki so prej spadale k sosednji Hrvaški, akoravno so na levem bregu Kolpe. Ta priključitev je bila izvedena na splošno željo prebivalcev navedenih vasi.

Geološki sestav področja adlešičke občine je izrazito kraški teren z velikim pomanjkanjem vode v poletnih mesecih. Iz teh razlogov je pridelek na skromnih njivah skrajno slab, obdelovanje pa zahteva veliko naporov. Mehanizacija obdelave zemlje v teh krajih sploh ni možna.

Kar pa velja za vso Belo krajino, velja toliko bolj za adlešičko občino: ima izredno ugodne pogoje za sadjarstvo, ki bi lahko ob smotrnem gojenju veliko pripomoglo, da si kraj opomore. Sadjarstva bi se morali oprijeti vsi kmetovalci, in to čimprej. Najbolj bi kazalo vsa pobožja, ki se težko obdelujejo, zasaditi s sadnim drevjem, v višjih legah zlasti z orehi.

Da pa pri nas podcenjujemo gospodarski pomen sadjarstva, je najboljši dokaz zanemarjeno sadno drevje, ki že živorari na naših vrtovih. Skoraj nihče se ne briga za njih, toliko več pa se siliš pritožb, češ da zelo malo donosa, se pravi, da slabo rodi. Tu bi morala kmetijska zadruga s sadjarskim odsekom veliko več storiti, kot je do sedaj. — Sadjarski odsek bi si moral čimprej omisliti lastno drevesnico za vzgojo najbolj primernih sort sadnega drevja in takoj začeti z načrtnim sadjarstvom na primernih krajih in legah. Poudarjam, da posebno dobro uspevajo v tem kraju orehi, poleg tega pa orehovo drevo, ko odraste, ne potrebuje več posebne nege. V takih pasivnih krajih, kot je adlešička občina, je treba iskati vseh vrst možnosti za povečanje narodnega dohodka in mislim, da bi bilo prav urejeno sadjarstvo važna gospodarska panoga, ki bi veliko pripomogla, da se odpravi pasivnost tega predela Bele krajine.

Kako bomo povečali naše pridelke

Gnojila so najvažnejši činitelji za povečanje pridelkov. Na razpolago imamo naravna in umetna gnojila. Najvažnejša gnojila so hlevski gnoj, gnojnica in kompost. Zelo je najvažnejša naloga vsakega gospodarja, da ta gnojila najbolj varuje in z njimi dobro gospodar.

Umetna gnojila se uporabljajo kot dopolnilna k naravnim. Kdor hoče doseči večji pridelek samo z umetnimi gnojili, je v zmoti. Ravno tako je napačno, če se zanaša samo na hlevski gnoj, ker z umetnimi gnojili damo ravno tiste snovi, ki zemlji najbolj pri-

manjkujejo. Hlevski gnoj z dodatkom potrebne količine umetnih gnojil edini more vplivati z ostalimi činitelji vred na večje pridelke.

Vzrokovi za padeč pridelkov v zadnjih letih je več. Delno je manj hlevskega gnoja, imeli smo suše in podobno, uporabljali pa smo tudi manj umetnih gnojil. Glede umetnih gnojil se je stanje zelo izboljšalo in lahko trdimo, da je letošnja uporaba umetnih gnojil najvišja, ker smo jih dosegli do sedaj.

Hlevski gnoj nima namreč vseh snovi v takšnem razmerju, kot jih posamezne rastline potrebujejo. Ta primanjkljaj najceneje in najlaže nadomestimo z umetnimi gnojili. Hlevski gnoj vpliva tudi na zboljšanje zemlje, ker je potem zemlja bolj rahla, bolj zračna in vpija več vlage, česar pa z umetnimi gnojili ne dosežemo. Rahla zemlja pospešuje delovanje bakterij, ki so osnova rodovitnosti zemlje. Gnoj mora biti pravilno shranjen. Najprimernejše je zidano gnojlišče z jamo za gnojnico. Gnoj, ki se vsak dan izkida iz hleva, mora biti na gnojlišču dobro zravnano in stlačeno.

Gnoj za gnojenje mora biti dozorel, kar traja 3-4 mesece. Sveži gnoj ni prikladen za gnojenje, ker ni v začetku rasti še sposoben, da bi služil za prehrano rastline. Povprečno se uporabi v prvem letu do 50% hranljivih snovi, delovanje gnoja pa zavisi od zemlje. V lažji zemlji je delovanje bolj hitro kakor v težki. Gnojnica ima tudi veliko vrednost, vendar v našem kmetijstvu propada in se izgublja, ker ni urejenih hlevov in gnojlišč. Premalo je še pri nas poznan kompost. Vsako gospodarstvo bi lahko iz raznih odpadkov tekom leta pripravilo več ali manj komposta, ki je najboljšo gnojilo za travnike ali sadovnjake. V naprednejših državah zlasti za gnojenje vinogradov vse bolj uporabljajo zeleno gnojenje ali podor. Obstaja v tem, da se sejeje metuljnice in se vsa zelena rast podorje ali podkoplje.

Umetna gnojila so dopolnilna gnojila. Ker poznamo njihov sestav, nam odlično služijo za dopolnilno gnojenje tistih redilnih snovi, ki rastlini najbolj primanjkujejo. Poznamo namreč točno, koliko kg dušika, fosforja ali kalija odnese pridelek n. pr. 20 mtc krompirja. Ob upoštevanju % izrabe redilnih snovi v gnoju ali umetnih gnojilih se lahko primanjkljaj dodaja po volji v obliki te ali one vrste umetnega gnojila. — Umetna gnojila sedaj izdelujejo umetno, kot n. pr. dušična gnojila, ostala kopljejo v naravi in se samo predelajo, kot n. pr. superfosfati, kalijeve sol.

Umetna gnojila vsebujejo isti dušik, fosforno kislino in kalij kakor hlevski gnoj. Delovanje teh hranilnih snovi je

pri prehrani rastlin isto kakor v hlevskem gnoju, razlika je samo v tem, da je v 1 kg gnojila mnogo več posamezne redilne snovi. Nezaupanju do umetnih gnojil pri posameznikih je pa krivo nepoznavanje njihovega sestava in nepravilna uporaba posameznih gnojil za določene rastline. V splošnem velja načelo, naj se žitom gnojilo dodatno s superfosfatom, okopavinam, zlasti krompirju, pesi, korenju s kalijevo soljo, krmiskim rastlinam z dušikom itd. Na koristnost gnojenja vpliva zemlja sama zlasti pa zadostna vlaga. V suši se gnojila slabo izkoristijo in ostanejo v zemlji še za prihodnje leto. V ugodnih razmerah se izkoristijo vse snovi v največji meri že v prvem letu.

PRODAJA VINA V KMETIJSKI ZADRUGI METLIKA

Naravno je, da zadružniki streme, da postane njihova organizacija glavno orožje v borbi za povečanje kmetijske proizvodnje in poslednik za boljše vnovčevanje pridelkov. Kako se lahko to doseže, naj pokažeta naslednja dva primera iz KZ v Metliki.

Jeseni 1952 je vinarski odsek prevzimal od svojih članov na račun grozdje in mošt. Nečlanom se je takrat plačeval mošt po 40 do 45 din. Članom je bilo zagotovljeno, da bodo prejeli naknadno razliko, kakor bo vač vino vnovčeno. Zadruga si računa pri delu samo nizke režijske stroške zaradi vkletenja vina. Do sedaj je zadruga vsem članom, ki so dali vino ali mošt na račun, doplačala že 30 din za liter, tako da so dobili od sedaj vino plačano do 60 din. Vendar je njihovo vino še v kleti in je še zmeraj na računu. Nekateri zadružniki ob prodaji vina še niso dovolj zaupali svoji zadrugi in so želeli takojšnje celotno izplačilo. Vinogradniki že čutiljo, da postaja vinarski odsek pri KZ Metlika pobornik za boljše vnovčevanje njihovih pridelkov. — Vedo dobro, da je vodstvo odseka v dobrih rokah in da se lahko pri jesenskem odkupu grozdja ali vina popolnoma zanesejo, da bo odsek delal samo njim v dobro.

Kmetijska zadruga se poleg tega tudi dobro zaveda, da je obnova sadjarstva in vinogradništva njena prva naloga. V ta namen je preskrbela dovolj sadnih dreves in cepčlen. Na razpolago je bilo dovolj cepčlen dobre kakovosti, kmetijski tehnik pri KZ pa je interesentom dajal potrebna navodila glede sort in podlag. Pri nabavi sadnih dreves je del stroškov krila KZ iz dobička, ki je bil ustvarjen v letu 1952. Člani zadruge so prišli do cenejših in dobrih sadnih dreves.

Kdaj bomo sadili krompir?

Večina kmetov sadi krompir pre zgodaj. Prepričani so, da mora krompir v zemljo brž ko je skopnel sneg. Ob saditvi mora biti zemlja dovolj topla, imeti mora vsaj 7°C, kar pa v dneih, ko je sneg komaj skopnel in je zemlja še mokra in hladna, ni mogoče. Če v tako hladno in mokro zemljo sadimo, krompir ne more skaliti in prodrati na svetlo in čaka v zemlji. Izpostavljen je trohnenju, gnitju in raznim škodljivcem v zemlji. Zato ni čudno, če se pozneje vidijo na njivi prazinne. Marsikatero leto nas obišče spomladanska slana in zgodaj posajen krompir pozebe. Ponovno odganjanje izčrpa rastlino, ki tudi kasneje ne more dati dovolj gomoljev. Šibke rastline so neodporne proti škodljivcem, katerih se pojavlja na krompirju mnogo.

Najprimernejši čas za sajenje krompirja, razen prav zgodnjega, naj bi bil nekako od 10. aprila dalje. Zemlja mora biti zagnojena in v polni moči. Najbolje je zaorati gnoj že v jeseni, spomladi bo takšna zemlja hitro topla in osušena. V takšno zemljo posajen krompir ne bo miroval, temveč bo hitro razvil krepke grmiče, ki bodo takoj v stanju presnavljati rudniško snov v organsko. V jeseni preorana zemlja si je tekom zime nabrala tudi zaloge vode za primer spomladanske suše. Tudi škodljivci ne bodo našli zatočišča pri dobro rastočih grmičih.

Druga doba za krompir, ki bi jo bilo treba pri nas bolj upoštevati, je sajenje krompirja po strnišču.

V hladnejšem in svetlem prostoru shranimo seme, da je v juniju in juliju primerno za kalenje. Poskusi so pokazali, da so za strniščno saditev najbolj primerne sorte zgodnje ali srednje pozne. Ko smo poželi n. pr. ječmen, njivo pognojimo z gnojem, preorjemo in posadimo. V juliju ali avgustu krompir okopamo in še lahko gnojimo pod list s kalijevo soljo. Krompir cvete v septembru. Ker se krompir, sajen po

strnišču, razvija v hladnejših dnevih, se ne razvijajo tako občutno škodljivci. Zato je tako pridelan krompir najboljše za seme. Prvi jesenski mrz pomori zelene dele, z izkopom počakamo še nekaj dni, da se koža otrdi. Pridelek dobrega semenskega krompirja nam bo v prihodnjem letu služil kot najboljše seme.

Za podkrepitev navajam nekoliko podatkov o sajenju krompirja na posestvu Struga. V letu 1950 in 1951 je bil krompir sajen za spomladanskim graham in po semenski inkarnatki. Krompir so izkopali novembra.

Leta 1952 je bil poskus izveden na večji površini in ob raznih časovnih saditvah. 24. junija je bil krompir posajen v slabo gnojno njivo po semenski inkarnatki. Izkopan je bil 15. novembra. Posajeno so bile 4 sorte in sicer: na 10 arih sorta bintje, poraba semena 172 kg, pridelek 547 kg, na 30 a onelda, poraba semena 402 kg, pridelek 1758 kg, na 30 arih akersegen (rodovitnik), poraba semena 397 kg, pridelek 1576 kg, na 20 arih Bohmov srenje rani, poraba semena 273 kg, pridelek 1193 kilogramov. Še pozneje je bil posajen krompir po česnu in sicer 27. julija, izkopan pa 27. novembra. Površina 30 arov, poraba semena 400 kg, pridelek 2193 kg.

Iz navedenih podatkov je razvidno, da je možna saditev krompirja po strnišču in da je pridelek dober. Manjši pridelek na strnišču je pa zaželen, ker dobimo samo odlični semenski krompir. Pri nas je možno saditi krompir zlasti po ječmenu in priporočamo, da posamezniki poskusijo saditev krompirja po strnišču. V ta namen naj spomladi shranijo v dobri kleti krompir. Klet naj bo hladna in primerno svetla. Da je krompir zares rentabilna kultura, ve pač vsakdo.

Za leto 1953 ima posestvo Struga predvideno saditev 2 ha krompirja za ozimnim ječmenom.

Zaključek zimskega kmetijskega tečaja v Dolenjskih Toplicah

V sredo, 25. marca, je bil zimski kmetijski tečaj uspešno zaključen. Pred zaključkom je 16 tečajnikov šlo na izlet v Ljubljano, Sentjurij in Maribor. — V Ljubljano so si tečajniki ogledali poleg zanimivosti Ljubljane tudi Veterinarsko bolnico in postajo za umetno osemenjevanje. V Sentjurju so si ogledali vzorno posestvo in živinorejo kmetijske šole, v Mariboru posestvo Srednje kmetijske šole, ob povratku pa še Kmetijsko šolo Grm v Novem mestu. Z ogledom navedenih vzornih kmetijskih posestev so tečajniki dobili vpogled v večje moderne kmetijske obrate. Da so se lahko vsi udeležili izleta, je zasluga KZ Dol. Toplice, Kmetijske delovne zadruge Toplice, KZ Straža, občinskega LO Toplice in okrajnega LO Novo mesto, ki so prispevali izdatno podporo v skupnem znesku 12.500 din. Izlet so vodili 3 predavatelji. Tečajniki se zahvaljujejo vsem, ki so z denarno podporo omogočili lep in koristen izlet.

Postaja za umetno osemenjevanje

Na pobudo živinorejcev in Okrajne zadruge zveze je OLO Novo mesto sprejel sklep o ustanovitvi postaje za umetno osemenjevanje v Novem mestu. Postaja bo dobivala seme najboljših plemenjakov in bo zaradi tega znatno prispevala k zbolšanju govedoreje v novomeški okolici in k borbi »oroti jalovosti«. Večino sredstev za vzdrževanje in ustanovitev postaje bo dal na razpolago OLO Novo mesto, kmetijske zadruge novomeške okolice pa bodo prispevale za ustanovitev postaje 400.000 dinarjev. S to postajo dobi Dolenjska lep kmetijsko-veterinarski objekt.

Lojze Fabijan

Vinica

Prepotrebna cesta Vinica-Bojanci, za katere gradnjo je bilo porabljenih že nekaj stotisočakov...

Prav tako bi bilo potrebno razširiti vasko pot Stara lipa-Brest, ker bi s tem skrajšali okrajno cesto Dragatuš-Sinjji vrh za polnih 6 km.

Škropljenje sadnega drevja je v polnem teku in upamo, da se bo pravočasno zaključilo. Dve prevozni škropilnici pod strokovnim vodstvom sta stalno zaposleni...

SENTJERNEJSKE NOVICE

Ceprav je bil občni zbor KZ v Sentjerneju sklican že drugič, je bila udeležba slabša. Kot zastopnik OLO je bil navzoč tovariš predsednik gospodarskega sveta Maks Vale...

Zimska kmetijska gospodarska šola v Sentjerneju je imela kar tri zaključke. Prvi zaključek je bil 8. marca s krasno razstavo...

Kronika nesreč

DOJNI SUHADOL pri Brusleah. Užitkarju Janezu Šušku je doma med pretepanjem pripridelal požodbe na obrazu in levi strani torlesa...

NOVO MESTO. Pri kontroliranju zavor na avtobusu je dobil odrganine na rebrih referent za čiste pri okrajnem ljudskem odboru Slavko Mone.

DOBILICE. Upokojeni rudar Ivan Lamut si je pri padcu zlomil levo nogo.

METLIKA. Pri čiščenju je padel z drevesa in si zlomil levo roko upokojenec Anton Gustin.

KLOSTER pri Gradcu. Cvetko Gortan, sedemletni sinček železniskega kmetnika, si je med igranju zlomil desno nogo.

DO LINA STRAZA. Pri delu v vinogradu je padla in si zlomila nogo delavka Ivana Golob.

SKOCJAN. Antona Debevcu, poselstkovca stala, je med kopanjem v vinogradu na Teličah udaril oca z železnim klinom in mu prizadelal požodbe na levi strani glave.

KOT pri Semlju. Šestletna hčerka kletarja Jožefa Cesar je prevrnila na sebe vrelo mleko in se opekala po obeh kolonih.

ORLAKOVO pri Ozlju. Pri nezgodil med delom v mlino se je težje ponearčil delavec Vlado Barkovič. Zlomljeni ima obe nogi.

Nadaljevanje s 3. strani

Marijino družbo tudi ni zapisana! To ti pišemo, da je tebe lahko sram, da imaš takšno hčer. Preberi Sajevčevi in Tkalčevi, da bosta znala, kakšne hčere imata.

Ali izžareva iz tega pisma zares skrb za mlada dekleta, ki »hodijo na gasilske sestanke in se baje vlačijo po birtijah«? Ali ni v njem zlahka izluščiti besne jeze nad tem, ker mlada dekleta v družbi poštenih fantov rada zaplešejo v gostilni (kakor so nekoč plesale tudi njihove mamice)?

IZ NAŠIH KRAJEV

TO IN ONO IZ LOSKEGA POTOKA

Letni občni zbor kmetijske zadruge še nobeno leto ni bil tako polnoštevilno obiskan kakor letos. Nad 230 članov se ga je udeležilo, več pa jih ni moglo v dvorano.

Manjhalo tudi ni kritike. Zakaj je v Blokah dovolj koruzne moke in je 5 din cenejša kot v Loškem potoku, je bilo eno vprašanje.

nekateri člani, ker prodajajo les drugam in tako pomagajo ustvarjati dobiček tistim podjetjem, ne pa svoji zadrugi. Za člani, ki so prodali les drugimi v letu 1952, bodo določili nekaj dobička po kubiku prodanega lesa.

Občni zbor TVD »Partizan« je pregledal svoj delo in sprejel sklepe za bodoče. V zimskih mesecih se je razvil smučarski šport, pri katerem so bili doseženi lepi uspehi.

Popravek: Popravljamo netočno vest, ki se je vrnila med poročilo iz Podprese v 8. številki našega lista, in sicer tisti del, ki govori, da spadata Stari trg in Novi kot pod ljudsko republiko Hrvaško.

Smihel pri Žužemberku

Kot ostala leta smo tudi letos praznovali dan borbenih žena. V soboto 7. marca smo pripravile lepo pogostitev naših zaslužnih žena. Kar lepo je bilo in škoda, da se nam niso pridružile še žene sosednjih vasi v takem številu.

Dobropolje

Delegati vseh šestih mladinskih aktivov so se zbrali 8. marca na občinski mladinski konferenci ter se v navzočnosti predstavnikov ostalih organizacij pogovorili o dosežanjem delu in bodočih nalogah.

Sinjji vrh

Na Sinjem vrhu in okoliščah za škropjenje ne poteka tako ugodno kot na primer v Vinici. Vse prepočasne teko priprave. Ljudem je bilo o tem že veliko povedanega, premalo pa narejenega.

Zeljte biti za pomlad lepo obuti in oblečeni?



Izberete si lahko damske nizke čevlje, sandale raznih oblik in barv, otroške nizke in visoke čevlje, delavske čevlje po nizkih cenah. BOGATA ZALOGA PODMLADANSKEGA BLAGA!



Sadno drevje je treba najprej dobro očistiti, potem pa poskropiti. Sadjarski odsek kmetijske zadruge bi moral to zadevo pospešiti.

Pred dnevi so kmetje odkrili tatu, ki je kradel seno pri raznih posestnikih in ga nosil v košu domov. To je posestnik z dokaj lepim posestvom Z. J., ki bi lahko imel dovolj krme, pa je prelen, da bi jo ob košnji pripravil.

Stari trg ob Kolpi

Cesta Stari trg-Sinjji vrh je med najslabšimi v okraju. Cestar Petrovič poredko zahajal na delo, ker ga ni nikdar videti pri oskrbovanju ceste, zelo priden pa je, kot praviijo, pri uničevanju alkohola.

Podzemlje

Za 8. marec so pionirji pripravili lep spored za matere in ostalo mladino, ki je obsegal pozdrav materam, deklaracije in igrico »Partizanska mati«.

V Šentjerneju je gorelo

Pretelko soboto zvečer, kmalu po 11. uri je kilcal plat zvona na pomoč. Z Recljevega kegljišča je opazil Sever Tonček, ki je postavil alarm, reči žar in že so hiteli nekateri na kraj požara, drugi pa v gasilski dom. Gorela je hiša št. 96, po domače pri Ivancevih.

Več telesne vzgoje tudi v osnovne šole

Večno večjo pozornost posvečamo šolski telesni vzgoji. To vprašanje je posebno važno za osnovne šole, kjer je bila večkrat ena telesna vzgojna ura na teden, doslej samo na popirju.

Da se to stanje izboljša, posebno pa da dobi naše učiteljstvo snov, ki bo prilagojena pogojem terena, je okrajni svet za prosveto in kulturo v Novem mestu priredil v semestralskih počitnicah šest-dnevni tečaj. Ta tečaj je že tretji v Novem mestu po osvojitvi Učiteljskega tečaja.

Žužemberk

V petek, 13. t. m. zvečer, je v polni šolski sobi predaval o Slovencih v Ameriki in drugod po svetu književnik Tone Selškar. Med drugim je tudi povedal, kako nekateri nesramno prosjajo za pakete.

Na proslavi obletnice smrti Karla Marxa v Žužemberku je v soboto 14. marca zvečer govoril o velikem mlasecu, čigar ime in delo bo živel dolga stoletja, tov. Vute, ravnatelj nižje gimnazije v Žužemberku.

Muhaste zime nikakor noče biti konec. Za slovo je v petek in soboto pretelki teden nasula še nekoliko snega, kateremu pravijo tudi »beraški gnoj«.

V tem mesecu se Žužemberčani spominjajo strahnega pokolja, ki so ga izvršili krvavi domobranci ob sodelovanju izdajalcev, katerim na čelu je bil zloglasni nekronani cesar Suhe krajine bivši dekan Karel Gnidovec.

Vsem pikolovcem, zaplotnim puščarjem in prišepetovalcem, ki bi me radi zavledli na kriva pota poročanja, da bi se mi potem smejali v pest, ko bi udarjal po poštenih ljudeh, povem, da pri meni ne bodo našli odziva in je vsako prizadevanje zaman!

Vas, tovaršiči iz Zagradca, ki žal (ne po moji krivdi!) niste bili med tistimi srečniki-gasilci, katerih ime se je blestelo v Dolenjskem listu, prosim: ohladite si vročo kri. Pa drugič, res! Lep pozdrav! Slavko Hotko

Čitek. Če bi ne prišla pomoč pravočasno, kdo ve kaj bi se zgodilo z njimi. Vrtilm Sentjernejskim in pozneje še starovaškim gasilcem se je ob pomoči domačih posrečilo, da so spravili iz goreče hiše ljudi in skoraj vso opremo na varno. Od hiše je ostalo le golo zidovje.

več je bilo vadbenih ur, pri katerih so udeleženci lahko ugotovili razlike med vadbeno uro na nižji stopnji (prvi in drugi razred) ter med vadbeno uro na višji stopnji (tretji in četrti razred). Važno je, da učitelj pri pouku telesne vzgoje upošteva to razliko ker bi bil sicer pouk nezanimiv in brez prave koristi za otroka.

OBVESTILA

VABILO Občinski odbor Zveze borcev Žužemberk ODKRIVA SPOMINSKO PLOŠČO dne 29. marca 1953

v počastitev spomina 10. obletnice, ko je Tomičeva brigada ob ofenzivi slovenskih brigad obkrožila na Plešivici fašistični bataljon in ga uničila. Spomin na ta dogodek pri našem ljudstvu ne bo pozabljen. Vabimo vse tedanje borce in aktiviste ter prijatelje Dolenjske k okritju spomenika. Pester spored, preskrbljeno za okrepčilo!

Kino

KINO NOVO MESTO PREDVAJA: Od 27. do 30. marca: ameriški barvni film »Smoky«. Od 31. marca do 2. aprila: ameriški film »Kobilice«. Od 3. do 6. aprila: ameriški film »Tereza«.

KINO DOLENJSKE TOPLICE PREDVAJA: 28. in 29. marca: mehški film »Bisere«.

Oglas

JAVNA DRAZBA bo 6. aprila ob 9. uri dopoldne v Zabluku pri Bršljanu, katastrska občina Daljariji vrh. Cena ugodna. Cesar Anton Ork'ljevec I. Mira poš DRAZBA VINOGRADA Z ZIDANICO v Dolgi nrtvi pri Trebnjem bo 29. marca 1953. IZGUBIL SEM nahrbtnik na poti iz Kandije do Malesga Slatina. Vrnite ga proti nagradi na upravi Dolenjskega lista. REALITETNA AGENCIJA MARIBOR kupuje in prodaja nepremičnine in premičnine po svojem zastopniku Golebniku Ivanu Skočan pri Novem mestu. Informacije, delo pogodb in prenos lastništva brezplačno.

Dolenjski PIONIR

POZDRAVLJENA, PRELEPA POMLAD!

Po dolgih, dolgih mesecih smo jo vendarle dočakali! Sobota, 21. marec, je bila prekrasen prvi pomladanski dan... in srčeca vseh novomeških pionirjev so želela le eno: da bi bilo tako tudi v nedeljo!

In — bilo je! Ko smo se zbirali pred osnovno šolo, nas je z jasnega neba sonce za prijetno grelo. Pred deveto uro se nas je nabralo čez 170! To je bil živ-žav! Tovariš Zagar je raztegnil harmoniko, da so nam noge kar poskocile. Hitro, hitro na pot! Naš cilj je bil grad Hmeljnik.

Dolga povorka »Pohod v pomlad« se je raztegnila čez Marof v Bršljin. Prav spredaj so korakali najmlajši. Držali so se za roke in z nežnimi glaski prepevali partizanske pesmi. Ptiki so zvržovali nad nami v vejah kostanj in začuden pogledovali veselo mladino, ki je vriskala v prelepo jutro.

Stoji! Kaj pa je tle? Pionirski-taborniki (pravimo jim medvedki) so se tako znali: potno znamenje na križiču nam je povedalo: pojdite v tej smeri! Na desni poti pa sta ležali prekrižani palci — znamenje: ne hodi po tej poti! Pred nami so bili taborniki družine Zelenih otokov in tabornice Jutranje zarje, ki so odšli iz mesta že uro pred nami. Postavljali so nam potna znamenja, da smo našli pravo pot.

»Za celo brigado nas je!« je vzkljnal mali Jurček, ko se je oziral pod Bučno vasio na dolgo vrsto in zložil sukunjico za nahrbtnik, v katerega mu je mamička naložila dobrot za želodček. Da, res, cela brigada mladih, veselih in nadvse srečnih pionirčkov nas je bila! Z nami so bili tovariš učitelj, člani Društva prijateljev mladine in nekaj odraslih tabornikov, ki so nam skupno pripravili pohod v pomlad.

Skupino šestih medvedkov smo poslali naprej. Ti že poznajo vsa potna znamenja in ko so za Veliko Bučno vasio v prvem gozdčku obstali, eden izmed njih pa je splezal na drevo ter našel tam skrito pismo za pionirje osnovne šole, smo kar ostrmeli. Kdo neki jim je to povedal? V mahu kraj pota je bilo skrivno potno znamenje: pismo v tej smeri! Takoj so ga našli: radovedni smo dvignili pionirčka, ki je pismo prvi našel, na ramena, da nam ga je prebral. Taborniki so nam voščili lep in vesel pohod v prelepo pomlad! Nekaj sto metrov za tem pa smo še bolj pogledali taborničko iznajdljivost in budnost naših izvidnikov: v štru polog gozdne poti so medvedki odkrili že drugo pismo, zraven pa zavikete bononov. Razdelili smo jih in kmalu smo bili v Gornjem Kamnju, kjer so nam pri dveh hišah pripravili dober čaj. To

nam je šla malica v slast! Nekateri bi se radi že kar valjali po prvi travici — tako so bili veseli. Vendar je za prehlad zdaj še zelo nevarno, zato po golih tleh nismo posekali.

Se 15 minut — pa smo za smrekovim gozdičem obstali pod mogočnimi razvalinami Hmeljnika. Zadržnih nekaj sto metrov smo sopihali navkreber, da je kar teklo po razgretih čelih. V gradu smo našli taborniko, ki so se nam smejali in nas sprševali, če smo odkrili vse njihove dobrote! Kar dobro smo sledili potnim znamenjem — tako je bila ugotovitev. Potem smo pozdravili pomlad. Tovariš učitelj Martin Fuis nam je povedal o njej toliko lepega, da smo postali še boljše volje. Tudi o nekdanjih graških in tlačanih smo slišali marsikaj novega; ko pa smo slišali, da so nas takih nadlog rešili naši hrabri partizani, smo veselo zaploskali v pozdrav dragemu maršalu Titu in vsem tovarišem, ki so nam prinesli svobodo in nam ustvarili tako srečno mladost.

Taborniki z gimnazije so nato odšli čez Trško goro proti mestu, Družina rjavih medvedkov (pionirjev-tabornikov) pa je z učitelji in vsemi pionirji odšla na travnike pod grad, kjer smo se dve uri igrali z žogami, prepevali pesmi, plesali in se naskakali, da je bilo kaj! Zaključna igra — iskanje skrritega tabornika v gozdičku nad travniki — je bila nagrajena z lepo knjigo »Beli bratec«. Dobil jo je Cigojev Riko, ki je prvi opazil na drevesu skrritega Matička.

Skoraj 250 nas je bilo na Hmeljniku. Bilo je prelepo, da kar ne bomo mogli pozabiti. In kako smo korakali! Starejši so nas komaj dohitevali. Razen dveh žuljev na petah male Ruške nismo imeli nobene nezgode, tako da je tabornička lekarna in torbica za prvo pomoč ostala skoraj nedotaknjena.

Res, vse, prav vse se nam je smejalo: sonček na nebu, pomlad v srcih in okoli nas in veselje na naših ličjih: vse je prepevalo z nami vred — pomlad, prelepa pomlad je spet tu...

Novomeški pionirji

Znaš dobro računati?

Iz kraja A oddieta dva popotnika vsak v svojo smer. Oba hodita s hitrostjo 5 km na uro. V kolikem času in kakaj bosta prišla na cilj, če je kraj B oddaljen od kraja A 34,5 km, kraj C pa od kraja A 32 km in 2500 metrov?

»Rdeča kapica« na lutkovnem odru

Lutkovni oder na Učiteljski v Novem mestu bo imel odsele redno vsako drugo nedeljo ob 10. in 11. uri svoje predstave. Pri teh predstavah bodo pobirali prostovoljne prispevke, katere bodo porabili za nadaljnjo dopolnitev in ureditev odra.

V nedeljo 29. marca bosta ob 10. in 11. uri dve predstavi »Rdeče kapice«. Predstavi bosta na novem odru z novo inscenacijo.

V nedeljo 12. aprila bo ponovna uprizoritev komedije »Čarobni klobuk«.

Za nedeljo 26. aprila pa predvidevamo novo igrico »Debela repa«. Morebitne spremembe bodo pravočasno objavljene.

A. B.

Pionirji borbenim ženam!

Pionirji skupine Ivo Ribar-Lola iz 2. c razreda novomeške gimnazije tudi letos niso pozabili na 8. marec — praznik borbenih žena. Ze dalj časa so se pripravljali na dostojno počastitev tega dneva. V soboto 7. marca so v gimnazijski risalnici priredili pristrčno slavnostno akademijo, kamor so povabili tudi ostale pionirje in goste.

Za uvod so zapeli pionirsko himno; sledil je kratek pozdrav in govor o prazniku. V kratkih besedah se je pionirka Sonja spomnila vseh žena-bork in mater, pionirka Vidrihova pa je z občutkom recitala pesem, ki je ganila vse poslušalce. V pesmi »Mamička« sta se lepo umejala glasova Murnove in Seškove, ki so ju navzočji toplo pozdravili. Klemenčičeva je odigrala na klavirju krajšo skladbo in da slutiti, da

bo postala dobra pianistka. V zadnji točki pa se je predstavil dramski odsek skupine z igrico »Čarobni prstan« v prireditvi in režiji Majde Penca. Mladi igralci so dobro zaigrali (Pastirček — Smola, Mica — Kicek, Mina — Kastelic, Kraljična — Bele, palček — Bojer, kraljica — Penca in ostale). Posebno nekatere pionirke so se naravnost odlikovale z doživeto igro in nič ne pretiravam s trditvijo, da bo marsikatera izmed njih lahko postala dobra igralka. Poleg dobre igre so se igralci postavili z lepimi oblekami in dokazali svojo iznajdljivost in spretnost.

Pionirji 2. c razreda, ki so jih gledalci za nastop poplačali z obilnim ploskanjem, so znova pokazali, da sodijo med najboljše skupine odreda »Bogdan Osolnik«.

Drobtine iz dolenske popotne malhe

Za zamero prosim, vse tiste zveste bralce in prijateljice, ki so me zadnji čas pogrešali! Papir se bo podražil s 1. aprilom — pa v samih skrbih nisem vedel ne kod ne kam, da sem skoraj na pisanje pozabil. Tudi žena na Velikem Gabru, Semčev, Mirni peč in povod drugod prav lepo prosim: ne odrite mi koda, ker nisem mogel vsem ustreči in napisati od vseh vaših lepih pisolav tako dolgih poročil, kakor bi jo vrede in jaz tudi! Ne zmorem vsega popisati, kar se dogaja po naši lepi deželici! Preburno je življenje, da bi ga lahko na revnih starih straneh »Dolenjske« prikazal takega kot je. Poleg tega pa mi še mesarji objavljujejo, da bom dobival posel pri njih samo še kosi — mesa pa nobenega več, ker imam tako dolg jezik, da si upam razkrivati družinske skrivnosti. Sepetajo eicer, da bodo javno odgovorili (O, kako hvaležen bi jim bil urednik lista z 8500 bralci vred — in lepo mesto bi odmeril njihovu odgovoru, pa se boji, da ga ne bodo poslali...), — pa bo menda samo kar pri šepetanju ostalo. Naj pa jaz zasepam še to, da se zdri nekaterim mesarjem celo 30 jurjev plača za šefa promalo. »30 bi jih zaslužili naš starič!« se je on dan pridružil majhen, a krepak mesarški dečko, »ker je njegova zasluga, da ima mesto meso in da je podjetje tako dobrokopičar!« Misli je svedel 50 jurjev (da me že spet ne bo kdo naposledno razumel)... No, no, le počasi — žel bi jih marsikdo, zaslužil pa svedela ne — sem si dejal in se spomnil na tiste, ki so po 15 in 18 let v šolo hodili in res nekaj znajo, pa se morajo z 10, 12 ali največ 15 jurji zadovoljiti, pa se prav tudi po pet ljudi na dan rešijo smrti.

Za danes naj bo dovolj tega. Siopli sem oni dan mimo izoh in si ogledal lepe napisate »Globoko smo znižali cene...«. O, svede ste jih — sem zagodel v brk, ko ste jih prej »visoko dvignili«. Čemu bi jih tudi nel? V Novem mestu so tudi cene jaz »globoko dvignjene« — medtem ko jih kmaloceno ponujajo same po 8 dinarjev. Jih podjetje iz krškega okraja plačuje po 10 in 11 dinarjev. Zakaj pa spet, nol? Tudi Ptaj jih plačuje tako — in potem Dolenjska svede v dvigovanju življenjske ravni ne sme zasostajati. Da je ta raven še višja in podobna valemestni ravnj in združnih stacunan tudi ne dobiš krompirja.

Čemu bi ga tu prodajali po 20, ko ga lahko damo v Zagreb po 28 din za kilo? so mi rekli združni študenti; le škoda, da jih ni bilo na zborih volivcev I. in ostalih terenov, tam bi jim gospodinja že izprašile kosmate hlače...

Lepo je, če za bore štiri kovače vidis v novomeški kino dvoran! lep film, še lepše pa je, če vidis poleg filma še kaj drugega. Takorek dve predstavi za eno vsopisico. Tako srečo sem imel tudi jaz oni dan pri večerni predstavi. Na platnu sem gledal »Zlomljeni puščic«, pred seboj v 14. vrsti pa dvoje ljubehih se obrazov, ki sta imela svedeta tudi telezi, le da je dalo tisto zadnje težko razločiti. Tako odkrištrona, bi rekel javna ljubezen, mi je hudo všeč, če je mladi mož, ki je prav gotovo še fant, v modri umoz, ki je prav gotovo v požrtvovalju in službi formi tako vztrajen in izkazovalju v službi je kot je bil tokrat v izkazovalju neženosti, objemovalnih, poljubovalnih in ostalih tozadovnih simpatij drobnj mali sosedci, potem ima pred seboj gotovo še lepo bodocnost. Kar ni ju ni ni mošča, juš, ali prijateljstvo hihanje tovarišis za mojim hrbtom. Jedo hihanje tovarišis za mojim hrbtom. Jedo hihanje tovarišis za mojim hrbtom.

»Ho, ho, ho, to za ni pravil!« me je zavrmila, »kar plačaji!« Se srčeca, da je bila tovariščica ena izmed »organiziranih« in sva se potem le pogovorila. Pa imajo poleg OF, ZB, AFŽ, LMS, ZK, itd. še zarotniški klub piparjev, ki je bodja še najbolj de-laven, tega, pri veri moje popotne malhe, da danes res še nisem vedel! Čeprav nima registriranih pravil, ima že precej discipliniranih članov. Kdor ne pokaže na poziv učlanjenega piparja svojega pipa, plača brez pardona dva kovača. Tako bom sedaj poleg nekaj ducotov legitimacij nosil s seboj i rso, vas in na Drsko še pravil pravcaj kranjski pipec...

Lepo — kaj pa če se spomnijo v Globo-dolu in ustanove klub macolarjev, v Gobrju klub sekirarjev, v Smolenju vasi klub vilarjev in tako dalje in naprej! Jaj meni in moji torbi — kdo bo vse to vtičali s seboj?

Takoga sotravnica žensk in otrok je zlepa nisem videl, kot je Franc Brulo iz Brusnice, ustušeneec OLO. Kot 40% invalidi samo zato ni hotel biti na zboru invalidov, ker so bile

Bogo Komelj.

27. marec 1941 v Beogradu

V začetku leta 1941 sem služil vojaški rok v Zemunu. Ta čas je bilo v Beogradu težko ozračje. Evropa je zajela vojna in povsod je bilo čutili negotovost. Vsakdo je zavedal, da se bo morala Jugoslavija opredeliti. Toda kam? Neopredeljenost se je kazala vsepovsod, posebno pa v filmih. Istočasno ko so v Beogradu vrteli film o rusko-finski vojni, so v Zemunu predvajali film o Siegfriedovi liniji, malo prej ali kasneje pa smo videli v Beogradu film o Maginotovi črti. Toda po mediklich v kinedvoranah je vsakdo lahko spoznal, da se je narod že opredelil. Politično življenje v Beogradu je bilo v prvih mesecih leta 1941 zelo živahno, saj so Beograd pogosto obiskovali tuji državnik. Vtrajno so se širile tudi govorce o tajnem obisku angleškega polkovnika obveščevalne službe Donavana. Tudi glasovi o tajnem obisku Edena niso utihnil in javna tajnost je bila, da so Nemci ponudili naši takratni vladi Solun za sodelovanje v vojni. Dejstvo pa je bilo, da smo v januarju, februarju in v marcu 1941 stalno opazali nemške viake, polne mladih Nemcev, ki so se vozili v Romunijo in Bolgarijo. To so bili preoblečeni nemški vojaki, orožje pa so imeli v tovornih vagonih.

V Beogradu so se začele vedno bolj širiti vesti, da bo Jugoslavija pristopila k trojnemu paktu. In res. Cincar Markovič in Cvetkovič sta odpotovala na Dunaj. Se isti dan so prišli k bataljonu rezervisti iz Sumadije ter nekaj rezervnih oficirjev iz Beograda, a bataljon se je vrnil od Donave. Rezervisti so takoj dobili delo, saj so ves dan nabijali ostre patrone v platnene pasove in tako pripravljeno municijo vlagali v zabojčke. V Beogradu pa se je že začel ples. Učitelj so poslali ljudskošolske otroke domov, ti pa so šli na ulice in so začeli kričati. Njim so se pridružile množice in nastale so veličastne demonstracije, kakršnih Beograd ni videl niti takrat, ko je šlo za konkordat. Zandarji so se posluževali brigad in polivali demonstrante, a s tem so je prilivali olja na ogenj. Težko, če je bil v tistih dneh Beograjecan, ki ni šel na ulico. Demonstracije so dosegle višek ob povratku obeh ministrov z Dunaja. Vsa država je bila solidarna z Beograjcami in klic beograjskih demonstrantov: »Bolje grob nego roba! in »Bolje rat nego pakt!« je izrazil enodušno misel vseh jugoslovanskih patriotov.

(Nadaljevanje prihodnjih)

'Bodite pozdravljeni, jaz bom zdaj umrl...'

Spet smrtna žrtev zaradi fantovskega obračunavanja

V nedeljo 15. marca je bila v Mirni peči igra, katero sta prišla med drugim gledati tudi kmetska fanta Alojz Makše in Stanko Zupančič iz Dečje vasi. Po igri sta šla v gostilno, kjer je bilo tudi več domačih fantov in drugih gostov. Domači fantje, zlasti Franc Kovačič, Alojz Jarc, Alojz Kafri in Anton Makše je Ivanje vasi so fanta iz Dečje vasi gledali po strani in celo »ugotovili«, da jih ta dva med plesom s posmehovanim izzivata. Kaj hitro so se dogovorili, da je danes prilika, da ju pretepejo, ker sta samo dva in baje zelo močna. Odločili so se za zasedit in to takoj tudi napravili nad Ivanjo vasio ob cesti Mirna peč—Globodol.

Ko sta se nič hudega sluteča Stanko Zupančič in Alojz Makše vračala v družbi Marije Kotar iz Jordan kala okrog 21. ure ponoči domov, so jih napadli iz zasede navedeni štirje, ki so bili oboroženi z ročicami od voza. Prvi je zavpil Alojz Kafri »aufbiks« in takoj nato navajal z ročico na Zupančiča. Ta je v silobranu potegnil žepni nož, z njim zamahnil nazaj proti napadalcu ter mu ga zasadil v prsa tik pod vratom tako močno, da ga ni mogel izdreti. Navzlic nožu v vratu je Kafri še naprej mahal z ročico, dokler se ni Zupančič posrečilo pobeigniti, Makše in Kotarjeva pa sta se napadalcem že prej iztrgala.

Ko je Kafri zavpil, da je zaboden, je ostala »zaseda« prišla k njemu. Odhiti so v Mirno peč po žganje in Kafrietu z njim izprali rano. Nato so ga odnesli v malo stran stoječo domačo hišo na njegovo postelj v podstrešno sobico tako tajno, da domači niso nič vedeli o tem. Trije so nato odšli domov, eden pa je ostal pri ranjencu. Kmalu je Kafri začel tožiti, da mu je slabo in da naj o tem obvesti domače, ki so spali spodaj. Prenesli so ga v spodnje prostore hiše, kjer je po eni uri izdihnil, še prej pa se od njih poslovil z besedami: »Bodite pozdravljeni, jaz

bom zdaj umrl...«

Tako se je končala s smrtno mladena fanta vse obsodbe vredna razvada fantovskega obračunavanja, ki ni imelo nobenega povoda. Sicer bo zadnje dejanje še na sodišču, toda glavni krivec, ki je neposredno začel napad, je že prejel prehu do žalostno plačilo.

Sovražnik napredka v Mirni peči in okolici ne bi bili vredni samega sebe, ako ne bi tudi ta žalostni dogodek porabili za svojo umazano gonjo proti napredku. Trdijo namreč, da je do tega prišlo, ker so fantje obiskovali tečaj in se udeležili kulturne prireditve. Če te ne bi bilo, tako pravijo, tudi do tega napada ne bi prišlo. Napad in pjančenje niso posledica današnjega kulturno-prosvetnega dela, pač pa žalostne posledice kulturne in politične zaostlosti mladine, proti kateri se borijo vse naše organizacije. Neposreden vzrok za ta napad ni bil obisk igre, pač pa obisk vaških gostlin pri Nolvjanu in Potarju in zaužitja pijača, poleg tega pa vse obsodbe vredna fantovska obstenost, ki je tako značilna za kulturno in politično zaostale kraje, koder sta šmarnica in nož žal še vedno prepo-gosto »vzgojno sredstvo«.

Ing. Slavko Volk šahovski prvak Dolenjske

Preteklo soboto je bil zaključen turnir za prvenstvo Dolenjske za leto 1939. Na turnirju se sodelovalo 10 igralcev iz raznih krajev Dolenjske in 12, ker sta v zadnjem hipu odpovedala udeležbo Ilc in Starin. Namesto majorja Vujoševića je pristopil Skrabl iz Novega mesta. Turnir je bil za igralce precej naporen, saj so igrali vsak dan po dve partiji, zato so večkrat bila kakšna presenečenja. Turnir je zelo dobro vodil Slavko Vrhovec iz Ljubljane — znan prvokategornik, zato tudi ni bilo nobenih pritožb s strani igralcev.

Ing. Volk — prvokategornik iz Kočevja — je s sigurno igro zmagal na tem turnirju in osvojil prvenstvo Dolenjske za letošnje leto. Res je škoda, da na turnirju niso sodelovali znani novomeški šahisti Sila, Škerlj in dr. Golež, ker bi bila borba za prvo mesto še bolj zanimiva. Tako bi lahko dobili jakostno lestvico dolenjskih šahistov, ker sedanja nikakor ne odgovarja stanju v šahu. Drugo in tretje mesto si delita III. kategorijca Sitar Slavko in Primc Jože (oba SD »Stojan Pucol, ki pa za prvim zastajata za cel dan v pol točki. Sitar je dobro začel, vendar je v poznejših kolih »paccal« in izgubil s Primcem in Skrablom. Primc je prišel malo slabše, saj je že v prvem kolu podlegel ing. Volku, nato pa še Safarju. Četrto mesto je zavzel Fink Stane, ki je zbral pet in pol točk. Na ta način je dosegel III. kategorijo. Tretje kategorijo je dosegel 5. mesto har Buda iz Ilirije. Ki je zasedel 5. mesto s petimi točkami. Sedmo mesto si delita Skrabl Leon (SD »Novo mesto«) in Safar iz Kočevja s štirimi točkami, osem do deveto pa Medić Samo in Vrtič z 2 in pol točkami. Zadnje mesto je zasedel predstavnik SD »Trebnoje« Ravnarher z eno točko. Turnir je trajal od 13. do 22. marca. M.

Simultanka ing. M. Vidmarja ml.

V nedeljo 22. marca je bila v kavarni »Metropol« odigrana simultanka internacionalnega mojstra ing. Vidmarja. Sprva je bilo javljeno, da pride Finka, toda prišel je Vidmar in porazil 23 domačih šahistov z rezultatom: 21,5:3,5. Velika škoda je, da na simultanki niso sodelovali predstavniki JLA, ki so prav tedaj imeli priložnost ustanoviti svojo brigado. Zato je bila tudi udeležba tako majhna. Mojstra Vidmarja ni premagal nihče, razmišljati pa so ga naslednji: Sila, Škerlj, Fink, Ravnarher, Verbič, Kotnik in Oblak. Prireditev je v celoti uspešna. — M

Prvenstvo Novega mesta

Več v prejšnji številki našega lista so poročali, da pet šahistov tekmuje na prvenstvu Dolenjske zato je ta turnir malo zap-spal. Na vrhu tablele niso nastale nobene spremembe, ker Sila in Škerlj nista igrala nobene partije, dokler si je v tudi še ni nihče. V sredini pa so nastale male spremembe. Sitarja in Primca sta dohitela in prohitela prof. Erzen in ing. Sodnik. Do sedaj je ostal neporažen na turnirju je Sila Mitla, ki ima še dve partiji do konca, vsi drugi pa so že morali enkrat ali tudi večkrat kapitulirati. Stanoje po XIV. kolu je naslednje: Sila Mitla 14 (iz 15), Škerlj Tone 11 (iz 14), prof. Erzen 8,5 (iz 14), Sitar Slavko 8 (iz 11), Sodnik Dušan 8 (iz 13), Primc Jože 7,5 (iz 10), major Vujošević 7 (iz 15), Skrabl 6,5 (iz 12), Kestelic Slavko 6 (iz 10), Medić Samo 6 (iz 12), Maselj Milan 5,5 (iz 11), po 4 točke imajo Kotnik, Verbič in Čretovjevič itd.



Za razvedrilo

Dragi pionirji!

Ne vem, ali sem vam zadnjič pripravil pretežke zanke in uganke, da se niste mogli izmotati iz njih — ali pa že raje skacete po tratah in sončnih jash in se veselite pomladi, kot da bi reševali moje uganke? No, poizkusimo še enkrat! Danes spet nekaj lažjih, da boste imeli več veselja! In ko jih boste rešili, mi jih pošljite do 10. aprila v kuverti, na katero napišite v spodnji levici kot »Pionirske uganke«. Nagrada: 2 lepi knjigi.

Medtem pa vam želim mnogo lepih, sončnih dni — vaš Dolenjski pionir

Poznate naša mesta?

V naslednjih stvkih se skrivajo imena naših znanih mest. Poiščite jih! 1. Mari bo rada ostala v koči ob ledeniku, ker ji gorski zrak ugaja. 2. Vid, Rija in Sonja jo kličejo, ona pa gre kakor da nič ne sliši. 3. »Ni še prišel domov! Malo postoj na vrtn, saj bo kmalu tu!« je dejal Janez. 4. V jeseni cesta tu ni lepa; kadar pada dež, nastane cel jez. 5. Roza gre brez besed mimo stare prijateljice, ker sta se včeraj sprli.

Posetnici

Kaj sta ta dva tovariša?

RUDI KEN

DR. VOJO JASTE

Rešitev ugank in križank iz 8. številke

Oprav je bilo tokrat le malo rešitev, pa je bila celo izmed teh pravilna le ena: vse uganke in križanke je pravilno rešil pionir Božidar Pavlin. Novo mesto. Cesta Gubčevce brigade št. 18. Dobi knjigo »V puščavi in goščavje H. Slenskovića«. Druga nagrada pa je pripravljena za rešitve ugank današnje številke.

Rešitve:

1. Kdo pozna naše gore in planine? Vrhovi, Triglav, Rog, Kum, Gorjanci, Lusa, Lovćen, Mešina, Stol, Komna, Ojstrica, Jastrebac, Avala. 2. Za koga bi se odočili vi? Za mamo. 3. Rebusi: Petar Kotar je pismonoša. 4. »Moraš konjšček; vodoravno: 1. rila. 2. PAZ. 4. čez. 6. prt. 7. ard. 8. pot. 9. tla. 10. vek. 11. ped. 12. krt. 13. kes. 14. mrk. 15. rak. 16. bik. 18. krč. 20. dir. 22. Rog. 25. jok. 27. mik. 29. lok. 30. kot. 32. sol. 34. koč. — Navpično: 1. raz. 2. iz. 3. pet. 4. ort. 5. grd. 6. pek. 7. sod. 8. pec. 9. pes. 10. vrč. 11. pek. 13. Krk. 14. mak. 15. ris. 17. trd. 19. tir. 21. roj. 23. gol. 24. tik. 26. kol. 28. kos. 31. tok. 33. loj.

Gibanje prebivalstva na Dolenjskem

V novomeškem okraku se je v januarju rodilo 153 otrok, izmed teh 73 dečkov in 80 deklic. Umrla je 57 oseb (22 moških in in 35 žensk); porok pa je bilo 74.

V okraku Kočevje se je v januarju rodilo 58 otrok (36 dečkov in 22 deklic). Umrla je 23 oseb (10 moških in 13 žensk); porok pa je bilo 25.

V okraku Črnomelj se je v januarju rodilo 30 otrok (11 dečkov in 19 deklic). Umrla je 20 ljudi; porok pa je bilo 30. (Zaradi pomanjkanja prostora tokrat ne moremo objaviti imen.)

Ko odhajajo Vaši fantje in moške na odsluženje vojaške roka v JLA ali na orožne vaje, jim niker ne pozabite naročiti tudi " Dolenjskega lista"! Vsak teden jim bo prinašal vse dolenske novice in zanimivosti - zato jim takoj pripravite to veselje!